

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

CCXCII

OSCAR WILDE

ÖNEMSİZ BİR KADIN

OSCAR WILDE

ÖNEMSİZ
BİR KADIN

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: PINAR DUA DEVECİ

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

II.
BASIM

Genel Yayın: 3613

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLÎ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

OSCAR WILDE
ÖNEMSİZ BİR KADIN

ÖZGÜN ADI
A WOMAN OF NO IMPORTANCE

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
PINAR DUA DEVECİ

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2016
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM, AĞUSTOS 2016, İSTANBUL
II. BASIM, AĞUSTOS 2017, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-825-4 (CİLTLİ)
ISBN 978-605-332-826-1 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
SENA OFSET

MALTEPE MAH. LİTROS YOLU SOK. NO: 2/4 MATBAACILAR SİTESİ 2 DK:4NB7
ZEYTİNBURNU İSTANBUL
(0212) 613 38 46
SERTİFİKA NO: 12064

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

CCXCII

OSCAR WILDE

ÖNEMSİZ BİR KADIN

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
PINAR DUA DEVECİ

TÜRKİYE BANKASI

Kültür Yayınları

Kişiler

LORD ILLINGWORTH
SIR JOHN PONTEFRACT
LORD ALFRED RUFFORD

MR. KELVİL

Parlamento üyesi

BAŞDİYAKOZ DAUBENY

İlahiyat doktoru

GERALD ARBUTHNOT

FARQUHAR

Kâhya

FRANCIS

Uşak

LADY HUNSTANTON

LADY CAROLINE PONTEFRACT

LADY STUTFIELD

BAYAN ALLONBY

BAYAN HESTER WORSLEY

ALICE

Hizmetçi

BAYAN ARBUTHNOT

Oyunun Mekânları

- I. PERDE: Hunstanton köşkünün verandası.
- II. PERDE: Hunstanton köşkünün misafir salonu.
- III. PERDE: Hunstanton köşkünün galerisi.
- IV. PERDE: Bayan Arbuthnot'ın Wrockley'deki evinin oturma odası.

ZAMAN: Günümüz.

YER: İngiliz kontlukları.

Olaylar yirmi dört saat içerisinde cereyan etmektedir.

İlk defa 19 Nisan 1893'te Londra Haymarket Tiyatrosu'nda oynanmıştır.

Kontes Gladys de Grey'e

Bir sanat hamisi olan Ripon Markizi Constance Gwladys Robinson (1859-1917), Kontes Gladys de Grey adıyla da bilinir. Oscar Wilde'ın yakın bir ahbabıydı. (ç.n)

I. Perde

Sahne

(Hunstanton'da verandanın önündeki çimenlik.)

(Sir John ve Lady Caroline Pontefract ile Bayan Worsley büyük porsuk ağacının altındaki sandalyelerde.)

LADY CAROLINE

Bayan Worsley sanırım ilk kez bir İngiliz kır evinde kalıyorsunuz?

HESTER

Evet Lady Caroline.

LADY CAROLINE

Duyduğuma göre Amerika'da kır evleri yokmuş, öyle mi?

HESTER

Pek yok.

LADY CAROLINE

Peki, kırdaki arazileriniz var mı? Şu bizim sayfiye dediğimiz türden?

HESTER

(Gülümseyerek.)

Dünyadaki en geniş kırsal alana sahibiz Lady Caroline. Okulda bazı eyaletlerimizin Fransa ve İngiltere'nin toplamı kadar büyük olduğunu anlatırlardı.

LADY CAROLINE

Ah! Epey rüzgârlıdır sanırım.

(*Sir John'a.*)

John atkını taksan iyi olur. Eğer kullanmayacaksan sana atkı örüp durmamın ne anlamı var?

SIR JOHN

Üşümüyorum Caroline, emin ol.

LADY CAROLINE

Hiç sanmıyorum John— eh, bundan daha büyüleyici bir yere gelemezsiniz Bayan Worsley, gerçi ev fazla rutubetli, katlanılamayacak kadar rutubetli, ayrıca sevgili Lady Hunstanton bazen buraya çağırdığı insanlar konusunda biraz dikkatsiz davranıyor.

(*Sir John'a.*)

Jane işleri fazla karıştırıyor. Lord Illingworth tabii ki son derece seçkin biri. Onunla tanışmak bir ayrıcalık. Bir de şu parlamento üyesi Bay Kettle—

SIR JOHN

Kelvil aşkım, Kelvil.

LADY CAROLINE

Pek saygıdeğer olmalı. Daha evvel kimse hayatta adını duymamış. Bu bir adam hakkında çok şey anlatıyor günümüzde. Fakat Bayan Allonby pek de uygun biri sayılmaz.

HESTER

Bayan Allonby'den hiç hoşlanmıyorum, anlatamayacağım kadar.

LADY CAROLINE

Bayan Worsley, sizin gibi yabancılara tanışmaya davet edildiği insanlar hakkında olumlu veya olumsuz kanaate varmasının pek yerinde olduğundan emin değilim. Bayan Allonby çok iyi bir aileden geliyor. Kendisi Lord Brancaster'ın yeğenidir. Tabii evlenmeden önce iki kere evden kaçtığı söyleniyor. Ama insanların genellikle nasıl insafsız olduklarını bilirsiniz. Şahsen ben ikinci kez kaçtığına inanmıyorum.

HESTER

Bay Arbuthnot çok hoş biri.

LADY CAROLINE

A evet! Bankada çalışan genç adam. Lady Hunstanton'ın onu da çağırması büyük incelik, Lord Illingworth de ondan epey hoşlanıyor anlaşılan. Yine de Jane'in onu seviyesinin üstüne çıkarmakla doğru yapıp yapmadığından emin değilim. Benim gençliğimde Bayan Worsley, hayatını kazanmak için çalışan biriyle sosyete de asla karşılaşmazdınız. Yakışık alınızdı.

HESTER

Amerika'da en çok saygı duyduğumuz insanlar onlardır.

LADY CAROLINE

Buna hiç şaşırmadım.

HESTER

Bay Arbuthnot'ın çok naif bir tabiatı var! Öyle sade, öyle içten ki. Onun kadar hoş birine hiç rastlamadım. *Onunla* tanışmak bir ayrıcalık.

LADY CAROLINE

İngiltere'de genç bir hanımın karşı cinsten birinden böyle ilgiyle bahsetmesi âdetten değildir Bayan Worsley. İngiliz kadınları hislerini evlenene kadar saklayıp daha sonra gösterirler.

HESTER

İngiltere'de genç bir kızla erkeğin arkadaşlık etmesine izin vermiyor musunuz yani?

(Lady Hunstanton ve arkasında elinde şallar ve bir minderle uşak girer.)

LADY CAROLINE

Pek tavsiye etmeyiz— Jane, tam da ne kadar keyifli bir grubu bir araya topladığınızı söylüyordum. İnsan seçmekte üstünüze yok, Tanrı vergisi bir yetenek.

LADY HUNSTANTON

Sevgili Caroline ne kadar nazıksınız! Ben de birbirimize pek güzel uyum sağlıyoruz diye düşünüyorum. Amerika'lı güzel ziyaretçimizin de yanımızdan İngiliz sayfiye hayatına dair keyifli anılarla ayrılacağını umarım.

(*Uşaga.*)

Minder şuraya Francis. Şalımı da ver. Şetland olanı. Şetland olanı getir.

(*Uşak şal için çıkar.*)

(*Gerald Arbuthnot girer.*)

GERALD

Size çok iyi bir haberim var Lady Hunstanton. Lord Illingworth az önce bana kâtibi olmamı teklif etti.

LADY HUNSTANTON

Kâtibi olmanızı mı? Bu cidden iyi bir haber Gerald. Sizi çok parlak bir geleceğin beklediği anlamına geliyor. Sevgili anneniz havalara uçacak. Bu akşam burada bizimle olması için onu mutlaka ikna etmeliyim. Sizce gelir mi Gerald? Bir yerlere gitmesini sağlamak ne kadar zor biliyorum.

GERALD

Lord Illingworth'ün bana böyle bir teklifte bulunduğunu duyunca eminim gelir Lady Hunstanton.

(*Uşak şalla girer.*)

LADY HUNSTANTON

Yazıp durumu anlatacağın ve gelip onunla tanışması için rica edeceğim.

(*Uşaga.*)

Biraz bekle Francis.

(*Mektubu yazar.*)

LADY CAROLINE

Bu şahane bir başlangıç sizin için Bay Arbuthnot, hem de bu yaşta.

GERALD

Gerçekten öyle Lady Caroline. Umarım buna layık olduğumu gösterebilirim.

LADY CAROLINE

Ben de öyle umarım.

GERALD

Siz beni hâlâ tebrik etmediniz Bayan Worsley.

HESTER

Çok mu mutlu oldunuz?

GERALD

Tabii ki. Bu benim için her şey demek. Daha önce ulaşmayı umut bile edemeyeceğim kadar uzak olan her şey şimdi çok yakın.

HESTER

Hiçbir şey umudun ulaşamayacağı kadar uzak olmamalı. Hayatın kendisi zaten bir umut.

LADY HUNSTANTON

Bana öyle geliyor ki Caroline, Lord Illingworth'ün hedefi diplomatik bir mevki. Kendisine Viyana'nın teklif edildiğini duymuştum. Gerçi doğru olmayabilir de.

LADY CAROLINE

Bana sorarsanız İngiltere yurt dışında bekâr bir adam tarafından temsil edilmemeli Jane. Bu pek çok soruna yol açabilir.

LADY HUNSTANTON

Fazla tedirgin oluyorsunuz Caroline. İnanın bana gereğinden fazla. Hem Lord Illingworth her an evlenebilir. Ben Lady Kelso'yla evleneceği umudundaydım. Ama Lady Kelso'nun ailesi fazla büyük demişti galiba. Yoksa ayakları mıydı? Tam hatırlayamadım şimdi. Nasıl hayıflanıyorum o işin olmadığına bilseniz. Lady Kelso tam bir büyükelçi eşi olmak için yaratılmış çünkü.

LADY CAROLINE

İnanılmaz bir kabiliyeti olduğu kesin; insanların isimlerini unutmuyor, ama yüzlerini de hatırlamıyor.

LADY HUNSTANTON

Eh bu çok doğal Caroline, öyle değil mi?

(Uşağa.)

Henry'ye cevap için beklemesini söyle. Gerald, iyi haberinizi vermek ve akşam yemeğine mutlaka gelmesini söylemek için sevgili annenize iki satır yazdım.

(Uşak çıkar.)

GERALD

Çok nazıksınız Lady Hunstanton.
(*Hester'a.*)

Biraz dolaşmak ister miydiniz Bayan Worsley?

HESTER

Memnuniyetle.
(*Gerald ile çıkar.*)

LADY HUNSTANTON

Talih Gerald Arbuthnot'ın yüzüne güldü, pek sevindim. Benim için hakikaten *evlat* gibidir. Lord Illingworth bu teklifi kendi kendine, benim hiçbir önerim olmaksızın yaptığı için ayrıca memnun oldum. Kimse kendisinden iltimas istenmesinden hoşlanmaz. Zavallı Charlotte Pagden'in herkese tavsiye etmeye çalıştığı bir Fransız mürebbiye yüzünden bir ara ne kadar gözden düştüğünü hatırlıyorum.

LADY CAROLINE

Mürebbiyeyi biliyorum Jane. Lady Pagden bana yollamıştı. Eleanor'un sosyeteye takdiminden önceydi. Saygıdeğer bir aileye yakışmayacak kadar göz alıcı biri. Lady Pagden'in bir an evvel ondan kurtulmaya çalışmasına hiç şaşırmadım.

LADY HUNSTANTON

Hah şimdi anlaşıldı.

LADY CAROLINE

John çimenler senin için fazla nemli. Gidip galoşlarını ayağına geçirsen iyi olur.

SIR JOHN

Gayet rahatım Caroline, emin ol.

LADY CAROLINE

Bırak da bunu ben bileyim John. Dediğimi yap çok rica ederim.

(*Sir John kalkar ve gider.*)

LADY HUNSTANTON

Onu şımartıyorsunuz Caroline, cidden şımartıyorsunuz!

(*Bayan Allonby ve Lady Stutfield girer.*)

(*Bayan Allonby'ye.*)

Tatlım umarım parkı seversiniz. Çok güzel bir ağaçlık olduğu söylenir.

BAYAN ALLONBY

Ağaçlar harikulade Lady Hunstanton.

LADY STUTFIELD

Gerçekten harikulade.

BAYAN ALLONBY

Ama sayfiyede altı ay yaşasam, dünyadan haberi olmayan silik biri olur çıkarım gibime geliyor nedense.

LADY HUNSTANTON

Emin olun tatlım, sayfiye hayatının kesinlikle öyle bir etkisi olmaz. Mesela buradan sadece iki mil ötedeki Melthorpe'da Lady Belton Lord Fethersdale'le kaçıp evlendi. Dün gibi aklımda. Zavallı Lord Belton üç gün sonra öldü, ya sevinçten ya gut hastalığından. Tam hatırlamadım şimdi. Aynı günlerde bizim de burada misafir ettiğimiz büyük bir grup vardı, hâliyle hepimiz olan bitenle son derece ilgiliydik.

BAYAN ALLONBY

Bana kalırsa gizlice evlenmek korkaklık. Tehlikeden kaçmak. Hem de günümüzde tehlikeye ender rastlanırken.

LADY CAROLINE

Görebildiğim kadarıyla günümüzde genç kadınların hayattaki tek amacı sürekli ateşle oynamak.

BAYAN ALLONBY

Ateşle oynamanın faydası oynayanın ucundan bile tutuşmamasıdır Lady Caroline. Yanıp kül olanlar oynamasını bilmeyenler.

LADY STUTFIELD

Evet, anlıyorum. Bu çok ama çok faydalı.

LADY HUNSTANTON

Dünya böyle bir teoriyle ne hâle gelir bilemiyorum sevgili Bayan Allonby.

LADY STUTFIELD

Aah ah! Dünya erkekler için yaratılmış, kadınlar için değil.

BAYAN ALLONBY

Aa, öyle demeyin Lady Stutfield. Biz onlardan çok daha iyi vakit geçiriyoruz: Bize yasak olan şeyler onlara yasak olanlardan çok daha fazla.

LADY STUTFIELD

Evet evet, bu pek doğru. Hiç böyle düşünmemiştim.

(*Sir John ve Bay Kelvil girer.*)

LADY HUNSTANTON

İşleriniz bitti mi Bay Kelvil?

BAY KELVIL

Bugünlük yazacaklarım tamam Lady Hunstanton. Epey uğraştırdı beni. Günümüzde halkın hizmetindeki bir adamın sırtına yüklenenler çok ağır doğrusu, çok. Üstelik karşılığında hak edilen itibarın da görülmediği kanaatindeyim.

LADY CAROLINE

John galoşlarını giydin mi?

SIR JOHN

Evet aşkım.

LADY CAROLINE

Bence bu tarafa gelsen iyi edersin John. Burası daha korunaklı.

SIR JOHN

Gayet rahatım Caroline.

LADY CAROLINE

Hiç sanmıyorum John. Yanıma otursan daha iyi olur.

(*Sir John kalkar ve karşı tarafa geçer.*)

LADY STUTFIELD

Peki, ne hakkında yazıyordunuz bu sabah Bay Kelvil?

BAY KELVIL

Klasik bir konu Lady Stutfield. Safiyet hakkında.

LADY STUTFIELD

Bu yazmak için çok, hem de çok ilginç bir konu olmalı.

BAY KELVIL

Bugünlerde hakikaten ulusal boyutta önemli olan tek konu Lady Stutfield. Parlamento toplanmadan önce bu mesele hakkında seçmenlerime seslenmek niyetindeyim. Bu ülkede daha yoksul sınıfların daha yüksek bir ahlak anlayışı beklentisinde olduklarını açıkça gösterdiklerini düşünüyorum.

LADY STUTFIELD

Ne kadar da iyi ediyorlar.

LADY CAROLINE

Kadınların politikada rol almalarına taraftar mısınız Bay Kettle?

SIR JOHN

Kelvil aşkım, Kelvil.

BAY KELVIL

Kadınların gittikçe artan etkisi politik yaşamımızdaki tek güven tazeleyici şey Lady Caroline. Kamu hayatında olsun, özel hayatta olsun kadınlar her zaman ahlakın tarafındalar.

LADY STUTFIELD

Bunu söylediğinizi duymak öyle çok, öyle çok memnun edici ki.

LADY HUNSTANTON

A evet! Kadınların ahlaki nitelikleri— çok önemli bir şey bu. Fakat korkarım sevgili Lord Illingworth kadınların ahlaki niteliklerine gerektiği kadar değer vermiyor Caroline.

(Lord Illingworth girer.)

LADY STUTFIELD

Lord Illingworth'ün ne kadar kötü biri olduğunu bütün dünya söylüyor.

LORD ILLINGWORTH

Hangi dünya söylüyor bunu Lady Stutfield? Öteki dünya olmalı. Çünkü bu dünyayla aramız gayet iyi.

(Bayan Allonby'nin yanına oturur.)

LADY STUTFIELD

Benim tanıdığım herkes sizin çok çok kötü biri olduğunuzu söylüyor.

LORD ILLINGWORTH

Bugünlerde insanların davranış şekli, birinin arkasından kesinlikle ve tamamen doğru olan şeyleri böyle söylemeleri gerçekten çok korkunç.

LADY HUNSTANTON

Sevgili Lord Illingworth'ün değişeceği yok Lady Stutfield. Onu ıslah etmeye çalışıyordum, pes ettim. Bunun için bana bir kamu şirketi lazım, idare heyeti ve maaşlı bir kâtabi olan. Ama sizin zaten kâtabiniz var Lord Illingworth, değil mi? Gerald Arbuthnot bize talihinden bahsetti, gerçekten büyük incelik göstermişsiniz.

LORD ILLINGWORTH

Aman öyle demeyin Lady Hunstanton. İncelik tüyler ürpertici bir kelime. Genç Arbuthnot'a tanıştığımız anda pek ısındım, ayrıca yapmayı düşünecek kadar budala olduğum bir iş için bana hatırı sayılır ölçüde yararı olacak.

LADY HUNSTANTON

Takdire değer bir genç adam, annesi de benim en yakın dostlarımdan. Biraz önce bizim güzel Amerikalıyla yürüyüşe çıktılar. Bayan Worsley pek güzel değil mi?

LADY CAROLINE

Haddinden fazla güzel. Bu Amerikalı kızlar hayırlı kismetlerin hepsini alıp götürüyorlar. Kendi ülkelerinde kalsalar olmuyor mu? Kadınlar için cennet olduğunu anlatıp duruyorlar o kadar.

LORD ILLINGWORTH

Öyle Lady Caroline. O yüzden Havva gibi dışarı çıkmaya pek can atıyorlar.

LADY CAROLINE

Bayan Worsley'nin anası babası kimdir?

LORD ILLINGWORTH

Amerikalı kadınlar ana babasını gizlemekte gayet ustadır.

LADY HUNSTANTON

Ne demeye çalışıyorsunuz sevgili Lord Illingworth? Bayan Worsley öksüzdür Caroline. Babası sanıyorum çok varlıklı bir milyoner veya hayırseverdi veya ikisi birden. Oğlum Boston'a gittiğinde onu çok iyi ağırlamıştı. Ama esasen servetini nasıl yaptığını bilmiyorum.

BAY KELVIL

Sanırım Amerikan dokumalarıyla.

LADY HUNSTANTON

Amerikan dokumaları da neymiş?

LORD ILLINGWORTH

Amerikan tuhafıkları.

LADY HUNSTANTON

Ne acayip!.. Büyük zenginliğinin kaynağı ne olursa olsun Bayan Worsley'yi çok takdir ediyorum. Son derece iyi giyiniyor. Ama zaten bütün Amerikalılar iyi giyiniyorlar. Kıyafetlerini Paris'ten alıyorlar.

BAYAN ALLONBY

İyi Amerikalılar ölünce Paris'e gider diye bir laf var Lady Hunstanton.

LADY HUNSTANTON

Sahiden mi? Peki ya kötü Amerikalılar ölünce nereye gidiyor?

LORD ILLINGWORTH

Ha, onlar Amerika'da kalıyor.

BAY KELVIL

Korkarım haksızlık ediyorsunuz Lord Illingworth. Amerika kesinlikle kayda değer bir ülke, özellikle de gençliği düşünülürse.

LORD ILLINGWORTH

Amerika'nın gençliği onların en eski geleneğidir. Üç yüz yıldır devam ediyor. Ama onları duyan çocukluk döne-

minde sanır. Kültür açısından bakılırsa ikinci çocukluk d nemindeler.

BAY KELVIL

Amerikan politikasında büyük bir yozlaşma olduğuna şüphe yok. Sanırım bunu ima ediyorsunuz?

LORD ILLINGWORTH

Belki de.

LADY HUNSTANTON

Duydu uma göre politik durum hiçbir yerde parlak değil. İngiltere’de de öyle olmadığı kesin. Sevgili Bay Cardew ülkeyi mahvediyor. Bayan Cardew’ n ona müsaade etmesine  aşıyorum. Eminim eğitimsiz kişilerin oy hakkı olmasına kar ısınız Lord Illingworth?

LORD ILLINGWORTH

Sadece onların oy vermesi gerektiği kanısındayım.

BAY KELVIL

Politikada taraf tutmuyor musunuz Lord Illingworth?

LORD ILLINGWORTH

 nsan hiçbir şeyde taraf tutmamalı Bay Kelvil. Taraf olmak d r stl  n ilk adımıdır ve hemen ardından ciddiyet gelir, sonunda da  demo lu sıkıcı biri olup çıkar. Bununla birlikte Avam Kamarası aslında pek az zarar veriyor. Parlamento kararıyla insanları iyi insan yapamazsınız– bu da bir şey.

BAY KELVIL

Avam Kamarası’nın her daim yoksulların acısına ortak olduğunu inkâr edemezsiniz.

LORD ILLINGWORTH

Bu onların özel bir kusuru. Hatta bu çağımızın özel hastalığı.  nsan ne eyi, güzelliği, hayatın renklerini payla malı. Hayatın güçlüklerine dair ne kadar az şey söylenirse o kadar iyi Bay Kelvil.

BAY KELVIL

Yine de Doğu Yakası çok önemli bir sorun.

LORD ILLINGWORTH

Hayli önemli. Sorun kölelik sorunu ve biz bunu köleleri eğlendirerek çözmeye çalışıyoruz.

LADY HUNSTANTON

Kuşkusuz Lord Illingworth, söylediğiniz gibi ucuz gösteriler yoluyla epeyce şey yapılabilir. Başpapazımız sevgili Doktor Daubeney yardımcılarıyla birlikte kış boyunca yoksullar için olağanüstü etkinlikler düzenliyor. Büyülü fener,¹ misyonerlik veya bu tarz bilindik herhangi bir etkinlik sayesinde pek çok iyi iş yapılabiliyor.

LADY CAROLINE

Yoksullar için eğlencenin katiyen taraftarı değilim Jane. Kömür ve battaniye kâfi. Üst sınıflarda hâlihazırda haddinden fazla zevk düşkünlüğü var. Hayatta istediğimiz tek şey sağlık. Oysa bu hâl hiç de sağlıklı değil.

BAY KELVIL

Son derece haklısınız Lady Caroline.

LADY CAROLINE

Genellikle haklıyımdır zaten.

BAYAN ALLONBY

“Sağlık” korkunç bir kelime.

LORD ILLINGWORTH

İngilizcedeki en ahmakça kelime, ama kimsenin dilinden düşmüyor. İngiliz toprak soyluları bir tilkinin peşinde dörtnala- ağza alınmayacak olan ağza sürülmeyecek olanın sıkı takibinde.

BAY KELVIL

Lordlar Kamarası’nı Avam Kamarası’ndan daha üstün bir kurum olarak görüp görmediğinizi sorabilir miyim Lord Illingworth?

LORD ILLINGWORTH

Tabii ki çok daha üstün bir kurum. Biz Lordlar Kamarası’nda asla halkın görüşleriyle temas etmiyoruz. Bu da bizi medeni bir kitle hâline getiriyor.

¹ Projeksiyon cihazının ilkel hâli. (ç.n.)

BAY KELVIL

Bu görüşünüzde ciddi misiniz?

LORD ILLINGWORTH

Gayet ciddiym Bay Kelvil.

(*Bayan Allonby'ye.*)

Bugünlerde insanların çirkin bir alışkanlığı da bu, biri fikrini söyledikten sonra ciddi olup olmadığını sormak. Tutku haricinde hiçbir şey ciddi değildir. Zekâ da ciddi bir şey değildir, hiçbir zaman da olmamıştır. Zekâ kişinin çaldığı bir enstrümandır, o kadar. Zekânın ciddi biçimini sadece İngilizlerde gördüm. Cahiller de İngiliz zekâsının üstünde davul çalar gibi tepiniyor.

LADY HUNSTANTON

Davul mu, ne dediniz Lord Illingworth?

LORD ILLINGWORTH

Bayan Allonby'ye Londra gazetelerinin manşetlerinden bahsediyordum yalnızca.

LADY HUNSTANTON

Gazetelerde yazılan her şeye inanır mısınız?

LORD ILLINGWORTH

İnanırım. Bugünlerde sadece okunmaz şeyler oluyor.

(*Bayan Allonby ile birlikte kalkar.*)

LADY HUNSTANTON

Yoksa gidiyor musunuz Bayan Allonby?

BAYAN ALLONBY

Sadece seraya kadar. Lord Illingworth serada yedi ölümcül günah kadar güzel bir orkide olduğunu söyledi bu sabah.

LADY HUNSTANTON

Tatlım umarım öyle bir şey yoktur. Bahçıvanla mutlaka konuşacağım.

(*Bayan Allonby ve Lord Illingworth çıkar.*)

LADY CAROLINE

Tuhaf bir tip bu Bayan Allonby.

LADY HUNSTANTON

Bazen sivri diline hâkim olamıyor.

LADY CAROLINE

Bayan Allonby'nin hâkim olamadığı sadece dili mi Jane?

LADY HUNSTANTON

Öyle umuyorum Caroline. Eminim öyledir.

(*Lord Alfred girer.*)

Sevgili Lord Alfred bize katılın.

(*Lord Alfred Lady Stutfield'in yanına oturur.*)

LADY CAROLINE

Herkesin iyi olduğunu sanıyorsunuz Jane. Bu büyük bir hata.

LADY STUTFIELD

Sahi mi, sahiden böyle mi düşünüyorsunuz Lady Caroline, herkesin kötü olduğuna mı inanmak lazım?

LADY CAROLINE

Böyle yapmanın çok daha güvenli olduğunu düşünüyorum Lady Stutfield. Elbette insanların iyi oldukları anlaşılana dek. Bu ise epey araştırma gerektiriyor bugünlerde.

LADY STUTFIELD

Ama günümüzde pek çok haksız dedikodu da dolaşıyor ortalıkta.

LADY CAROLINE

Lord Illingworth dün akşam yemekte her dedikodunun altında mutlaka ahlaka aykırı olduğu inkâr edilemez bir şeylerin yattığına dikkatimi çekti.

BAY KELVIL

Lord Illingworth elbette çok zeki bir adam, ancak zamanımızda büyük önem taşıyan asalet ve doğruluğa o naif bağlılıktan yoksun gibi görünüyor.

LADY STUTFIELD

Evet, bu hayli önemli, bir hayli önemli, değil mi?

BAY KELVIL

İngiliz ev hayatının güzelliğini takdir edemeyen bir adam izlenimini veriyor bana. Bu konuda yabancı fikirlerle bozulduğunu söyleyebilirim.

LADY STUTFIELD

Ev hayatının güzelliği de hiçbir şeyde yok, değil mi?

BAY KELVIL

İngiltere’de ahlaki düzenimizin dayanak noktası bu Lady Stutfield. Olmasa komşularımız gibi olurduk.

LADY STUTFIELD

Bu çok çok hazin olurdu, değil mi?

BAY KELVIL

Korkarım Lord Illingworth kadınları da sadece bir oyuncak olarak görüyor. Bakın ben asla bir kadını oyuncak olarak görmedim. Kadın kamu hayatında da, özel hayatta da erkeğin fikrî yoldaşısıdır. Kadın olmasa esas ideallerimizi unutturduk.

(Lady Stutfield’in yanına oturur.)

LADY STUTFIELD

Bunu duyduğuma çok, öyle çok memnun oldum ki.

LADY CAROLINE

Evli misiniz Bay Kettle?

SIR JOHN

Kelvil hayatım, Kelvil.

BAY KELVIL

Evliyim Lady Caroline.

LADY CAROLINE

Çoluk çocuk?

BAY KELVIL

Var.

LADY CAROLINE

Kaç tane?

BAY KELVIL

Sekiz.

(Lady Stutfield ilgisini Lord Alfred’e yöneltir.)

LADY CAROLINE

Bayan Kettle ve çocuklar sahil deller diye tahmin ediyorum?

(Sir John iç geçirir.)

BAY KELVIL

Evet, eşim çocuklarla sahil tarafında Lady Caroline.

LADY CAROLINE

Şüphesiz daha sonra siz de onlara katılacaksınızdır?

BAY KELVIL

Eğer kamu işleri izin verirse.

LADY CAROLINE

Halka hizmetiniz Bayan Kettle için büyük bir gurur kaynağı olmalı.

SIR JOHN

Kelvil aşkım, Kelvil.

LADY STUTFIELD

(*Lord Alfred'e.*)

O altın uçlu sigaralarınız ne kadar da hoş Lord Alfred.

LORD ALFRED

Ama müthiş pahalıdır. Sadece borçlu olduğum zamanlarda satın almaya gücüm yetiyor.

LADY STUTFIELD

Borçlu olmak da insanı çok huzursuz eden bir şey olmalı.

LORD ALFRED

Bugünlerde insanın bir meşgalesi olması lazım. Borçlarım olmasaydı düşünecek hiçbir şeyim olmazdı. Tanıdığım bütün eş dost böyle borç içinde.

LADY STUTFIELD

Ama borçlandığınız kişiler de size epey bir baş belası oluyordur herhâlde?

(*Uşak girer.*)

LORD ALFRED

Yo hayır, onlar yazıyor, ben cevaplamıyorum.

LADY STUTFIELD

Ne kadar da tuhaf.

LADY HUNSTANTON

Aa, sevgili Bayan Arbuthnot'tan mektup var Caroline. Yemeğe katılmayacakmış. Ne kadar üzücü. Ama neyse,

akşam gelecek. Buna cidden çok sevindim. Dünya tatlısı bir kadındır. El yazısı da güzeldir, böyle iri iri, böyle düzgün.

(Mektubu Lady Caroline'a verir.)

LADY CAROLINE

(Mektuba bakarak.)

Pek kadınsı değil Jane. Kadınlarda en hayran olduğum özellik kadınsılık.

LADY HUNSTANTON

(Mektubu geri alıp masanın üstüne bırakarak.)

A çok hoş bir kadındır Caroline, hem de çok iyidir. Baş-diyakozun ondan nasıl söz ettiğini duymalısınız. Onu cemaatteki sağ kolu olarak görüyor.

(Uşak ona bir şeyler söyler.)

Sarı misafir salonunda. Hep birlikte geçelim mi? Lady Stutfield, çaya geçelim mi?

LADY STUTFIELD

Memnuniyetle Lady Hunstanton.

(Kalkar ve toparlanmaya girişirler. Sir John Lady Stutfield'in mantosunu taşımayı önerir.)

LADY CAROLINE

John! Eğer yeğeninin Lady Stutfield'in mantosuyla ilgilenmesine müsaade edersen, sen de dikiş çantamı taşımaya yardımcı olabilirsin.

(Lord Illingworth ve Bayan Allonby girer.)

SIR JOHN

Elbette aşkım.

(Çıkarlar.)

BAYAN ALLONBY

Tuhaf şey, çekici olmayan kadınlar her zaman kocalarını kıskanır, güzel kadınlarsa hiçbir zaman!

LORD ILLINGWORTH

Çekici kadınların buna zamanı olmaz ki. Onlar başka kadınların kocalarını kıskanmakla meşguldür.

BAYAN ALLONBY

Lady Caroline'ın artık evliliğe dair kaygılar taşımayı bırakmış olmasını beklerdim. Sir John onun dördüncü kocası!

LORD ILLINGWORTH

Bu kadar evlilik kesinlikle yakışık almıyor. Yirmi sene süren aşk bir kadını harabeye çevirir, ama yirmi sene süren evlilik onu bir kamu binasına benzetir.

BAYAN ALLONBY

Yirmi sene süren aşk! Öyle bir şey var mı?

LORD ILLINGWORTH

Zamanımızda kalmadı. Kadınlar pek bir akıllandı. Romantizmi kadındaki mizah anlayışı kadar berbat eden bir şey daha yok.

BAYAN ALLONBY

Veya erkekte bunun eksikliği kadar.

LORD ILLINGWORTH

Son derece haklısınız. Bir tapınakta herkes ciddi olmalıdır, sadece tapılan hariç.

BAYAN ALLONBY

Bu da erkek olmalıdır?

LORD ILLINGWORTH

Kadınlar diz çökerken pek zarifler, erkekler hiç değil.

BAYAN ALLONBY

Lady Stutfield'i düşünüyorsunuz!

LORD ILLINGWORTH

Emin olun Lady Stutfield'i son on beş dakikadır hiç düşünmedim.

BAYAN ALLONBY

O kadar mı gizemli biri?

LORD ILLINGWORTH

Bir gizemden öte— o bir ruh hâli.

BAYAN ALLONBY

Ruh hâllerinin sürekliliği yoktur.

LORD ILLINGWORTH

Bu da onları cazip kılan şeylerin başında gelir.
(*Hester ve Gerald girer.*)

GERALD

Lord Illingworth herkes beni tebrik ediyor, Lady Hunstanton ve Lady Caroline ve... herkes. Umarım iyi bir kâtip olurum.

LORD ILLINGWORTH

Örnek bir kâtip olacaksın Gerald.
(*Onunla konuşur.*)

BAYAN ALLONBY

Sayfiyenin tadına vardınız mı Bayan Worsley?

HESTER

Hem de nasıl.

BAYAN ALLONBY

Londra'daki yemekli davetlerin hasretini çekmiyor musunuz?

HESTER

Londra'nın yemekli davetlerinden hazzetmem.

BAYAN ALLONBY

Ben bayılıyorum. Akıllı insanlar asla kimseyi dinlemiyor, aptal olanlar da asla konuşmuyor.

HESTER

Aptal insanların epeyce konuştuğu kanaatindeyim.

BAYAN ALLONBY

Ay ben asla dinlemiyorum!

LORD ILLINGWORTH

Sevgili evladım, senden hoşlanmasaydım bu teklifte bulunmazdım. Seni bu kadar beğendiğim için yanımda olmanı istiyorum.

(*Hester Gerald ile çıkar.*)

Hoş adam şu Gerald Arbuthnot!

BAYAN ALLONBY

Çok hoş, sahiden çok hoş. Ama şu Amerikalı genç hanıma katlanamıyorum.

LORD ILLINGWORTH

Neden?

BAYAN ALLONBY

Bana dün, üstelik epeyce yüksek sesle, sadece on sekiz yaşında olduğunu söyledi. Daha sinir bozucu olamazdı.

LORD ILLINGWORTH

Gerçek yaşını söyleyen bir kadına asla güvenmemek lazımdır. Bunu birine söyleyen kadın herkese her şeyi söyleyebilir.

BAYAN ALLONBY

Ayrıca bir bağnaz—

LORD ILLINGWORTH

Ah, işte bu affedilemez. Çekici olmayan kadınların bağnaz olmalarına lafın yok. Bu gösterişsiz olmak için tek bahaneleri. Fakat Bayan Worsley kesinlikle güzel. Ona sonsuz bir hayranlık besliyorum.

(Kararlı bir şekilde Bayan Allonby'ye bakar.)

BAYAN ALLONBY

Hakikaten, ne kadar da kötü bir adamsınız!

LORD ILLINGWORTH

Kime kötü bir adam dersiniz?

BAYAN ALLONBY

Masumiyete hayran olan bir adama.

LORD ILLINGWORTH

Ya kim kötü bir kadındır?

BAYAN ALLONBY

Bir adamın asla bıkmayacağı bir kadın.

LORD ILLINGWORTH

Acımasızsınız— kendinize karşı.

BAYAN ALLONBY

Bizi bir cinsiyet olarak tanımlasanız.

LORD ILLINGWORTH

Sırrı olmayan sfenkslersiniz.

BAYAN ALLONBY

Buna bağnaz kadınlar da dâhil mi?

LORD ILLINGWORTH

Biliyor musunuz, bağınaz kadın diye bir şeye inanmam. Dünyada biri kur yaptığı zaman azıcık olsun gururu okşanmayacak bir kadın olduğunu hiç sanmıyorum. Kadınları karşı konulmaz bir biçimde çekici kılan da bu.

BAYAN ALLONBY

Dünya üzerinde öpülmeye itiraz edecek hiçbir kadın olmadığını düşünüyorsunuz?

LORD ILLINGWORTH

Pek az.

BAYAN ALLONBY

Bayan Worsley onu öpmenize müsaade etmeyecektir.

LORD ILLINGWORTH

Emin misiniz?

BAYAN ALLONBY

Fazlasıyla.

LORD ILLINGWORTH

Onu öpsem ne yapardı sizce?

BAYAN ALLONBY

Ya sizinle evlenirdi ya da eldiveniyle suratınıza bir tane çarpardı. Böyle yapsa tepkiniz ne olurdu?

LORD ILLINGWORTH

Ona âşık olurdum. Muhtemelen.

BAYAN ALLONBY

O hâlde onu öpmeyecek olmanız büyük şans!

LORD ILLINGWORTH

Bu bir meydan okuma mı?

BAYAN ALLONBY

Bu havaya atılmış bir ok.

LORD ILLINGWORTH

Denediğim her şeyde başarılı olduğumu bilmiyor musunuz?

BAYAN ALLONBY

Bunu duyduğuma üzüldüm. Biz kadınlar kaybedenlere bayılırız. Çünkü bize yaslanırlar.

LORD ILLINGWORTH

Siz kazananlara taparsınız. Onlara yapışırsınız.

BAYAN ALLONBY

Biz onların kelliiklerini saklamaya yarayan defne tacıyız.

LORD ILLINGWORTH

Onlar da size her zaman muhtaç, zafer anı dışında.

BAYAN ALLONBY

İşte o an ilgi çekici değiller.

LORD ILLINGWORTH

Nasıl da dalga geçiyorsunuz!

(Bir sessizlik.)

BAYAN ALLONBY

Lord Illingworth, sizden her zaman hoşlanacak olmama sebep bir şey var.

LORD ILLINGWORTH

Sadece bir şey mi? O kadar kötü özelliğim varken.

BAYAN ALLONBY

Aman o özelliklerinizle fazla gururlanmayın. Yaşlandıkça yitirebilirsiniz.

LORD ILLINGWORTH

Yaşlanmaya hiç niyetim yok. Ruh yaşlı doğar, ama giderek gençleşir. Bu hayatın komedisidir.

BAYAN ALLONBY

Beden ise genç doğar, ama giderek yaşlanır. Bu hayatın trajedisidir.

LORD ILLINGWORTH

Bazen aynı zamanda komedisi. Fakat benden her zaman hoşlanacak olmanızın gizemli sebebi nedir Bayan Allonby?

BAYAN ALLONBY

Bana hiç kur yapmamış olmanız.

LORD ILLINGWORTH

Ah, bundan başka bir şey yapmadım.

BAYAN ALLONBY

Sahi mi? Fark etmemişim.

LORD ILLINGWORTH

Ne büyük şans! İkimiz için de bir trajedi olabilirdi.

BAYAN ALLONBY

Siz de, ben de üstesinden gelirdik.

LORD ILLINGWORTH

Günümüzde insan ölüm hariç her şeyin üstesinden gelebiliyor; her şeyden de kurtulabiliyor, iyi bir şöhret hariç.

BAYAN ALLONBY

İyi bir şöhreti tecrübe ettiniz mi hiç?

LORD ILLINGWORTH

Neyse ki maruz kalmadığınız illetlerden biri.

BAYAN ALLONBY

Bir gün başınıza gelebilir.

LORD ILLINGWORTH

Beni neden tehdit ediyorsunuz?

BAYAN ALLONBY

Bayan bağnazı öptüğünüz zaman söyleyeceğim.

(*Uşak girer.*)

FRANCIS

Sarı misafir salonunda çay hazır lordum.

LORD ILLINGWORTH

Hanımefendi hazretlerine geliyor olduğunuzu ilet.

FRANCIS

Peki lordum.

(*Çıkar.*)

LORD ILLINGWORTH

Çaya geçelim mi?

BAYAN ALLONBY

Böyle basit zevklerden hoşlanır mısınız?

LORD ILLINGWORTH

Basit zevklere bayılıyorum. Karışıklıktan kaçmak için son sığınağımız onlar. Fakat dilerseniz burada kalalım. Evet, burada kalalım. Hayatın hikâyesi bir adam ve bir kadınla bir bahçede başlar.

BAYAN ALLONBY

Vahiy² ile de biter.

LORD ILLINGWORTH

İlahi boyutta kaçamak yanıtlar veriyorsunuz. Fakat sı-
nız dökülmeye başladı.

BAYAN ALLONBY

Maskem henüz düşmedi.

LORD ILLINGWORTH

Bu da gözlerinizi daha güzel gösteriyor.

BAYAN ALLONBY

Teşekkür ederim. Gelin.

LORD ILLINGWORTH

*(Masada Bayan Arbuthnot'ın mektubunu görür
ve alıp zarfa bakar.)*

Ne kadar sıra dışı bir el yazısı! Bana seneler önce tanıdı-
ğım bir kadının yazısını hatırlatıyor.

BAYAN ALLONBY

Kim?

LORD ILLINGWORTH

Ah, hiç kimse! Özel biri değil. Önemsiz bir kadın.

*(Mektubu atar ve Bayan Allonby'yle veranda
merdivenlerinin yanından geçer.
Birbirlerine gülümserler.)*

2 Yaratılış ile başlayan Kitab-ı Mukaddes'in son bölümü. (ç.n.)

II. Perde

Sahne

(Hunstanton'da misafir salonu, akşam yemeğinden sonra, lambalar yakılmış. Kapılar sağ ve sol ortada.)

(Hanımlar koltuklarda oturmaktadır.)

BAYAN ALLONBY

Erkeklerden bir süreliğine kurtulmuş olmak ne kadar huzur verici!

LADY STUTFIELD

Evet, erkekler bizi bir türlü rahat bırakmıyorlar değil mi?

BAYAN ALLONBY

Rahat bırakmamak mı? Keşke öyle yapsalar.

LADY HUNSTANTON

Aman tatlım, ne diyorsunuz!

BAYAN ALLONBY

Sinir bozucu olan şu ki alçak herifler biz olmadan da gayet mutlu olabiliyorlar. Bu yüzden onları bir an bile kendi hâline bırakmamanın her kadının görevi olduğu kanaatindeyim; sadece akşam yemeğinden sonra biraz nefes aldığımız şu süre hariç, çünkü bu da olmasa biz zavallı kadınlar bitkinlikten kesinlikle gölgeye dönerdik.

(Uşaklar kahve getirir.)

LADY HUNSTANTON

Bitkinlikten gölgeye dönerdik derken tatlım?

BAYAN ALLONBY

Evet Lady Hunstanton. Erkekleri kontrol altında tutmak çok zahmetli bir iş. Sürekli bizden kurtulmaya çalışıyorlar.

LADY STUTFIELD

Sürekli onlardan kurtulmaya çalışan bizlermişiz gibi geliyor bana. Ama erkekler öyle de kalpsiz ki. Güçlerinin farkındalar ve bunu kullanıyorlar.

LADY CAROLINE

(Bir uşaktan kahve alır.)

Sadece laf ve saçmalık erkekler hakkında bu söyledikleriniz! Yapılması gereken şey erkeklerin yerlerini bilmelerini sağlamaktır.

BAYAN ALLONBY

Peki, nedir bu yer, bu doğru olan şey Lady Caroline?

LADY CAROLINE

Eşlerine bakıyor olmaları Bayan Allonby.

BAYAN ALLONBY

(Bir uşaktan kahve alır.)

Sahiden mi? Ya evli değillerse?

LADY CAROLINE

Eğer evli değillerse kendilerine bir eş arıyor olmaları gerekir. Sosyetedeki bekâr erkeklerin sayısı tam bir rezalet. Hepsini on iki ay içinde evlenmek zorunda bırakacak bir yasa çıkarmak lazım.

LADY STUTFIELD

(Kahveyi geri çevirir.)

Peki ya âşık oldukları kişi başkasıyla birlikteyse?

LADY CAROLINE

O durumda Lady Stutfield, başkalarının malıyla uğraşmamayı öğretilsinler diye bir hafta içinde sade ve saygıdeğer herhangi bir kızla evlendirilmeleri gerekir.

BAYAN ALLONBY

Bizden asla birinin malı olarak bahsedilmemesi gerektiği düşüncesindeyim. Eşinin malı olan erkeklerdir. Bu evli

kadınların malının aslında ne olduğuna dair tek doğru tanımıdır. Bizse kimseye ait değiliz.

LADY STUTFIELD

Ah, böyle söylediğinizi duyduğuma o kadar çok, o kadar çok sevindim ki.

LADY HUNSTANTON

Ama sevgili Caroline, yasa çıkarmakla durumun herhangi bir şekilde düzeleceğini gerçekten düşünüyor musunuz? Duyduğuma göre bugünlerde bütün evli erkekler bekâr gibi, bütün bekâr erkekler de evli gibi yaşıyor.

BAYAN ALLONBY

Ben birini ötekinden kesinlikle ayırt edemiyorum.

LADY STUTFIELD

Ah, bence bir adamın sırtında ev hayatının yükü olup olmadığını bir bakışta anlamak mümkün. O kadar çok evli adamın gözlerinde fazlasıyla üzgün bir ifade olduğunu fark ediyorum ki.

BAYAN ALLONBY

Benim tek gördüğüm iyi bir eş olduklarında dehşet verecek kadar sıkıcı, kötü bir eş olduklarında tiksindirici ölçüde kibirli oldukları.

LADY HUNSTANTON

Eh, sanırım evli erkeklerin davranışı gençliğimden bu yana tümüyle değişti, ama şunu söylemem lazım, rahmetli sevgili Hunstanton pırlanta gibiydi, ondan tatlısı yoktu.

BAYAN ALLONBY

Ay benim kocam bir çeşit borç senedi, sürekli önüme gelmesinden bıktım.

LADY CAROLINE

Ama onu zaman zaman yeniliyorsunuz, değil mi?

BAYAN ALLONBY

Yo, hayır Lady Caroline. Şimdilik sadece bir eşim oldu. Sanırım siz bana pek amatör diye bakacaksınız.

LADY CAROLINE

Aslında bu hayat görüşüne sahipken evlenmiş olmanıza şaşıyorum.

BAYAN ALLONBY

Ben de öyle.

LADY HUNSTANTON

Sevgili kızım, ben ev hayatında gerçekten çok mutlu olduğunuza, ama bu mutluluğu başkalarından saklamak istediğinize inanıyorum.

BAYAN ALLONBY

Emin olun Ernest'a fena aldandım.

LADY HUNSTANTON

Ay umarım öyle olmamıştır tatlım. Annesini pek iyi tanırdım. Stratton ailesindendi Caroline, Lord Crowland'ın kızlarından biriydi.

LADY CAROLINE

Victoria Stratton mu? Onu gayet iyi hatırlıyorum. Çenesi olmayan aptal sarışın.

BAYAN ALLONBY

Ah Ernest'ın bir çenesi var. Çok güçlü bir çene, sivri bir çene. Ernest'ın çenesi haddinden fazla sivri.

LADY STUTFIELD

Sahiden de bir adamın çenesinin haddinden fazla sivri olabileceğini düşünüyor musunuz? Bana kalırsa bir adam çok ama çok güçlü görünmelidir, çenesi de epeyce, hem de epeyce sivri olmalıdır.

BAYAN ALLONBY

O hâlde Ernest'la mutlaka tanışmalısınız Lady Stutfield. Yalnız baştan uyarayım, zerre kadar sohbeti yoktur.

LADY STUTFIELD

Sessiz adamlara bayılırım.

BAYAN ALLONBY

Ha, Ernest sessiz değildir. Sürekli konuşur. Ama sohbet etme kabiliyeti yok. Bu kadar nelerden bahsettiğini bilmiyorum. Onu senelerdir dinlemedim.

LADY STUTFIELD

Onu asla affetmediniz öyleyse? Ne kadar üzücü! Zaten hayatın tamamı çok, hem de çok üzücü şeylerle dolu, değil mi?

BAYAN ALLONBY

Hayat Lady Stutfield, harikulade anlardan meydana gelen *mauvais quart d'heure*'den³ başka bir şey değil.

LADY STUTFIELD

Evet, kuşkusuz öyle anlar da var. Fakat Bay Allonby'nin yaptığı şey de çok mu yanlış? Size öfkelenip doğru ama kırıcı olacak herhangi bir şey mi söyledi?

BAYAN ALLONBY

Yo hayır, asla. Ernest her koşulda sakindir. Sürekli sınırlarıma dokunmasının bir nedeni de bu. İnsanı çileden çıkarmakta sükûnetten etkilisini tanımam. Çoğu modern erkeğin iyi huyluluğunda mutlak surette gaddar bir şey var. Biz kadınlar buna nasıl bu kadar iyi katlanıyoruz hayret ediyorum.

LADY STUTFIELD

Evet, erkeklerin iyi huyluluğu bizim kadar hassas olmadıklarını, bizim kadar ince dokunmadıklarını gösteriyor. Bu da çoğu zaman karı koca arasında aşılmaz bir engel oluşturuyor değil mi? Yine de Bay Allonby'nin yaptığı hatayı bilmek isterim sahiden.

BAYAN ALLONBY

Peki, anlatayım, ama herkese söylemeye söz verirsiniz.

LADY STUTFIELD

Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Duyurmak için gayret edeceğim.

BAYAN ALLONBY

Nişanlıyken Ernest dizlerinin üzerine çöküp hayatı boyunca başka kimseyi sevmediğine dair yeminler etti. O

3 Mauvais quart d'heure (Fr.): Kötü bir on beş dakika; "zorlu kısa bir deneyim" anlamında. (ç.n.)

zamanlar çok gençtim ve tahmin edebileceğiniz gibi ona inanmadım. Ancak ne yazık ki nikâhtan dört beş ay sonrasına kadar hiçbir araştırma yapmadım. Bana söylediklerinin tamamen doğru olduğunu o zaman öğrendim. Böyle bir şey de bir adamda ilgi çekici hiçbir yan bırakmıyor.

LADY HUNSTANTON

Tatlım!

BAYAN ALLONBY

Erkekler her zaman bir kadının ilk aşkı olmak ister. Bu onların manasız gururu. Biz kadınlar bu konularda çok daha incelikli içgüdülere sahibiz. Bizim istediğimiz bir adamın son ilişkisi olmaktır.

LADY STUTFIELD

Kastınızı anlıyorum. Çok güzel, çok.

LADY HUNSTANTON

Sevgili kızım, kocanızı sizden başka kimseyi sevmediği için affedemediğinizi söylüyor olamazsınız? Hiç böyle bir şey duydun mu Caroline? Şaşıtm kaldım.

LADY CAROLINE

Kadınların çok iyi eğitim aldığı şu günlerde artık hiçbir şeye şaşmamak lazım Jane, tabii mutlu evlilikler dışında. Görünüşe bakılırsa onların nesli tükeniyor.

BAYAN ALLONBY

Ah, onun modası çoktan geçti.

LADY STUTFIELD

Duyduğuma göre orta sınıflar haricinde.

BAYAN ALLONBY

Evet, nasıl da orta sınıflara göre bir şey!

LADY STUTFIELD

Evet—değil mi?—tam, tam onlara göre.

LADY CAROLINE

Orta sınıflar hakkında söylediğiniz doğruysa Lady Stutfield, bu onların itibarını fazlasıyla artırıyor. Bizim çevremizde evli bir kadının uygun davranışın bu olduğu

kanısıyla böyle ısrarla hafifmeşrep davranışı çok üzüntü verici. Ben sosyete hepimizin bildiği bunca mutsuz evliliği buna bağlıyorum.

BAYAN ALLONBY

Biliyor musunuz Lady Caroline, ben kadının hafifmeşrepliğinin bununla hiç alakası olduğunu düşünmüyorum. Bugünlerde çok daha fazla evlilik başka hiçbir şeyden değil, sırf adamın sağduyusu yüzünden mahv oluyor. Bir kadının ona sanki aklı başında bir varlıkmuş gibi davranmakta direten bir adamla mutlu olması nasıl beklenebilir?

LADY HUNSTANTON

O nasıl laf canım!

BAYAN ALLONBY

Erkek, zavallı, hantal, güvenilir, gerekli olan erkek belki de milyonlarca yıldır aklı başında olan bir cinsiyet. Buna engel olamıyor. Bu onun soyunda var. Kadının tarihi çok daha farklı. Sağduyunun varlığına karşı durmanın bir simgesi olduk her zaman, çünkü ne kadar tehlikeli olduğunu ta başından gördük.

LADY STUTFIELD

Evet, erkeklerin sağduyusu insanın sabrını son sınırına kadar zorluyor. Size göre İdeal Koca'yı tarif edin bana. Çok çok faydalı olacağını düşünüyorum.

BAYAN ALLONBY

İdeal Koca? Öyle bir şey olamaz. Zaten müessese yanlış.

LADY STUTFIELD

İdeal Erkek diyeyim öyleyse, *bizimle* ilişkileri çerçevesinde.

LADY CAROLINE

Muhtemelen aşırı gerçekçi olurdu.

BAYAN ALLONBY

İdeal Erkek! Ah, İdeal Erkek bizimle bir tanrıçaymışız gibi konuşmalı ve bizi sanki çocukmuşuz gibi idare etmeli. Bütün ciddi taleplerimizi reddetmeli ve şımarıkça iste-

diğimiz her şeyi yerine getirmeli. Bizi kapris yapmamız için teşvik etmeli ve hayatta bir amaç edinmemizi yasaklamalı. Her zaman kastettiğinden daha fazlasını söylemeli ve her zaman söylediğinden daha fazlasını kastetmeli.

LADY HUNSTANTON

Ama ikisini birden nasıl yapabilir canım?

BAYAN ALLONBY

Diğer güzel kadınları asla yermemeli. Bu zevksiz olduğunu gösterir veya fazla zevkli olduğundan şüphe ettirir. Hayır, hepsine karşı kibar olmalı, ama kendisine çekici gelmediklerini söylemeli.

LADY STUTFIELD

Evet, başka kadınlar hakkında böyle şeyler duymak her zaman pek hoş oluyor, pek hoş oluyor.

BAYAN ALLONBY

Eğer ona bir soru sorarsak vereceği cevap tamamen bizimle ilgili olmalı. Sahip olmadığımızı bildiği özelliklerimiz neyse, bizi onlar için durmaksızın övmeli. Ama sahip olmayı hayal bile edemeyeceğimiz meziyetler için bizi ayıplarken acımasız, evet epey acımasız olmalı. Kullanışlı şeylerin ne işe yaradığını bilmemizi asla beklememeli. Bu hiç affedilemez. Ama bize ihtiyacımız olmayan her şeyi yağdırmalı.

LADY CAROLINE

Görebildiğim kadarıyla erkeğin fatura ödemek ve iltifat etmek dışında yapacağı hiçbir şey yok.

BAYAN ALLONBY

Toplum içinde bizi ısrarla küçük düşürürken yalnız olduğumuzda kusursuz bir saygıyla davranmalı. Öte yandan ne zaman istersek çıkaracağımız korkunç bir olayla karşılaşmaya, bir anda ve tamamen rezil olmaya, sadece yirmi dakikadan az sitem etmeye ve yarım saatin sonunda tamamen öfkelenmeye, sonra sekize çeyrek kala gidip akşam yemeği için giyinmemiz gerektiğinde bizi bırak-

maya daima hazır olmalı. Onunla gerçekten son kez görüşülmesinin ve daha önce hediye ettiği ufak tefek şeyleri geri almayı reddetmesinin, bir daha haberleşmemeye veya budalaca mektuplar yazmamaya söz vermesinin ardından kalbi paramparça bir hâlde bütün gün telgraf-lar çekmeli ve yarım saatte bir özel ulakla küçük notlar yollamalı ve kulüpte yalnız yemek yemeli ki herkes ne kadar mutsuz olduğunu anlasın. Onun için berbat geçen ve bu sırada kadının nasıl da tamamen yalnız olduğunu göstermek için her yerde kocasıyla dolaştığı bir haftanın ardından bir akşam üçüncü bir vedalaşma kabul edilebilir ve sonrasında, eğer davranışı yeterince kusursuz ve kadının ona davranışı yeterince kötü olmuşsa, hatanın tamamen kendisinde olduğunu itiraf etmesine müsaade edilebilir ve bunu itiraf ettiğinde de affetmek bir kadının görevi olur, sonra bütün bunlar en baştan çeşitli şekillerde tekrarlanabilir.

LADY HUNSTANTON

Ne kadar zekisiniz tatlım! Ağzınızdan gerçekten kastettiğiniz tek kelime çıkmıyor.

LADY STUTFIELD

Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Hakikaten çok büyüleyici. Hepsini hatırlamaya gayret etmeliyim. Çok çok önemli olan bir sürü ayrıntı var.

LADY CAROLINE

Ama İdeal Erkek olmanın ödülü nedir, hâlâ söylemediniz.

BAYAN ALLONBY

Onun ödülü? Ah, sonsuz beklenti. Bu ona fazla bile.

LADY STUTFIELD

Ama erkeklerin de talepleri bitmek bilmiyor, değil mi?

BAYAN ALLONBY

Bu bir şeyi değiştirmez. Kadın asla teslim olmamalı.

LADY STUTFIELD

Karşısındaki İdeal Erkek olsa bile mi?

BAYAN ALLONBY

Özellikle ona. Tabii kadın ondan bıkmak istemediği sürece.

LADY STUTFIELD

Ah!.. Evet, anlıyorum. Bu çok çok aydınlatıcı oldu. Bir gün bu İdeal Erkek'le tanışabilecek miyim sizce Bayan Allonby? Birden çok var mıdır acaba?

BAYAN ALLONBY

Londra'da sadece dört tane var Lady Stutfield.

LADY HUNSTANTON

Aman Tanrım!

BAYAN ALLONBY

(*Ona doğru gider.*)

Ne oldu? Söylesenize.

LADY HUNSTANTON

(*Kısık bir sesle.*)

Amerikalı genç hanımın bütün bu süre boyunca bizimle olduğunu tamamen unutmuştum. Korkarım bu zehir gibi konuşmalar onu biraz şaşkınlığa uğratmış olabilir.

BAYAN ALLONBY

Ah bu onun için çok iyi olur!

LADY HUNSTANTON

Pek bir şey anlamadığımı ümit edelim. Sanırım gidip onunla konuşsam iyi olacak.

(*Kalkıp Hester Worsley'nin olduğu tarafa geçer.*)

Eh sevgili Bayan Worsley.

(*Yanına oturur.*)

Bunca zaman bir köşede nasıl da sessiz kaldınız! Sanırım kitap okuyordunuz? Bu kütüphanede ne de çok kitap var.

HESTER

Hayır, konuşmanızı dinliyordum.

LADY HUNSTANTON

Söylenen her şeye inanmamalısınız tatlım, biliyorsunuz.

HESTER

Hiçbirine inanmadım—

LADY HUNSTANTON

Bu çok yerinde olmuş canım.

HESTER

(*Devam eder.*)

Hayata dair bu akşam bazı misafirlerinizden duyduğum görüşlere hiçbir kadının gerçekten sahip olabileceğine inanmamam.

(*Gergin bir sessizlik.*)

LADY HUNSTANTON

Sizin de Amerika'da keyifli, hatta oğlumun bana yazdığına göre kısmen bizim buradakine benzer bir sosyeteniz varmış.

HESTER

Gruplaşmalar her yerde olduğu gibi Amerika'da da var Lady Hunstanton. Ancak asıl Amerikan sosyetesı ülkeyimizin bütün iyi kadın ve erkeklerinden oluşuyor.

LADY HUNSTANTON

Ne makul bir düzen, hatta bence gayet de hoş. Korkarım İngiltere'de çok fazla yapay sosyal engelimiz var. Alt ve orta sınıflarla gerektiği kadar temas etmiyoruz.

HESTER

Bizim Amerika'da alt sınıflarımız yok.

LADY HUNSTANTON

Gerçekten mi? Ne garip bir sistem!

BAYAN ALLONBY

Şu lanet kız yine neden bahsediyor?

LADY STUTFIELD

Doğallığı resmen can yakıyor, değil mi?

LADY CAROLINE

Amerika'da sahip olmadığınız pek çok şey var diye biliyorum Bayan Worsley. Harabelerinizi ve antikalarınızı yok deniyor.

BAYAN ALLONBY

(*Lady Stutfield'e.*)

Ne saçmalık! Anneleri de var, âdetleri de.

HESTER

İngiliz aristokrasisi bize ihtiyacımız olan antikaları sağlıyor Lady Caroline. Her yaz düzenli olarak buharlı gemilerle bize yollanıyor ve vardıklarının ertesi günü evlenme teklif ediyorlar. Harabelere gelince, bizler tuğla veya taştan daha uzun süre ayakta kalacak bir şey inşa etmeye çalışıyoruz.

(*Yelpazesini masadan almak için ayağa kalkar.*)

LADY HUNSTANTON

Nedir o tatlım? Ah evet, bir demir sergisi değil mi, o tuhaf isimli yerde?

HESTER

(*Masanın başında ayakta.*)

Biz bir hayat kurmaya çalışıyoruz Lady Hunstanton, hayatın burada dayandığından daha iyi, daha doğru, daha saf temeller üzerinde. Bu sizlerin kulağına garip geliyor şüphesiz, başka nasıl gelebilir? Siz İngiltere'deki zenginler, ne şekilde yaşadığınızı bilmiyorsunuz. Nasıl bilebilirsiniz ki? Kibar ve iyi olanı sosyetenizden dışlıyorsunuz. Basit ve saf olana gülüyorsunuz. Hepiniz başkalarının sırtından yaşayıp, geçinip giderken fedakârlığa dudak büküyor ve sırf bir süre daha seslerini çıkarmasınlar diye yoksullara ekmek atıyorsunuz. Bütün saltanatınıza, zenginliğinize ve geleneginize rağmen nasıl yaşayacağınızı bilmiyorsunuz— bunu bile bilmiyorsunuz. Görüp, dokunup ele geçirebildiğiniz güzelliği seviyorsunuz, mahvedebileceğiniz güzelliği... Üstelik bunu yapıyorsunuz da. Ama hayatın gözle görülmeyen güzelliklerine, daha yüce bir hayatın gözle görülmeyen güzelliklerine dair hiçbir şey bilmiyorsunuz. Hayatın sırrını kaybetmiş durumdasınız. Ah, sizin İngiliz sosyeteniz bana sığ, bencil ve buda-

la geliyor. Gözlerini kör etmiş, kulaklarını tıkamış. Mora sarınmış bir cüzzamlı gibi yatıyor. Altına bulanmış bir ölü gibi oturuyor. Her şey yanlıştır, tamamen yanlıştır.

LADY STUTFIELD

Kimseyin böyle şeyleri bilmesi gerektiğini düşünmüyorum. Hoş değil, hiç hoş değil, haksız mıyım?

LADY HUNSTANTON

Sevgili Bayan Worsley, ben İngiliz sosyetesini pek sevdiğinizi düşünmüştüm. Öyle sükse yaptınız ve en önemli insanların öyle hayranlığını topladınız ki. Lord Henry Weston'ın hakkınızda ne dediğini tam hatırlayamıyorum— ama son derece övgü doluydu; üstelik biliyorsunuz, güzellik konusunda tam bir otoritedir.

HESTER

Lord Henry Weston! Kendisini hatırlıyorum Lady Hunstanton. İğrenç bir gülüşe ve iğrenç bir geçmişe sahip bir adam. Her yere de davetli. Onsuz hiçbir yemekli davet olmuyor. Peki ya onun yüzünden mahvolanlar? Dışlanmışlar. İsimsizler. Yolda karşılaştığınız başınızı çevirirsiniz. Cezalandırılmalarından şikâyetçi değilim. Günah işleyen bütün kadınlar cezalandırılmalı.

(Bayan Arbuthnot verandadan üstünde bir pelerin ve başında dantel bir örtü ile girer.

Son sözleri duyar ve irkilir.)

LADY HUNSTANTON

Sevgili genç hanım!

HESTER

Cezalandırılmaları yerinde, ancak acı çeken sadece onlar olmamalı. Bir adam ve kadın günah işlediyse bırakın ikisi de çöle sürülsün, birbirlerini orada sevsin veya birbirlerinden orada nefret etsinler. Bırakın ikisi birden damgalansın. İkisinde de bir iz bırakın eğer istiyorsanız, ama birini cezalandırıp diğerini serbest bırakmayın. Erkekler için başka, kadınlar için başka bir yasanız olma-

sın. İngiltere’de kadınlara karşı adil değilsiniz. Kadın için utanç kaynağı olanı erkek için de alçaklık addedene kadar asla adil olamayacaksınız; ateşin direği olan Doğru ve bulutun direği olan Yanlış ya gözlerinize bulanık görünecek, ya hiç görünmeyecek ya da görünse bile dikkate alınmayacak.

LADY CAROLINE

Sevgili Bayan Worsley hazır ayaktayken tam arkanızda duran şalımı isteyebilir miyim? Teşekkür ederim.

LADY HUNSTANTON

Sevgili Bayan Arbuthnot! Çok memnun oldum, fakat geldiğinizin haber verildiğini duymadım.

BAYAN ALLONBY

A, doğruca verandadan geldim Lady Hunstanton, öyle olduğum gibi. Bana bir davet verdiğinizizi söylememiştiniz.

LADY HUNSTANTON

Davet değil. Sadece köşkte kalan birkaç konuk, hepsiyle de tanışmanız gerek. Müsaadenizle.

(Ona yardımcı olmaya çalışır. Zili çalar.)

Caroline bu Bayan Arbuthnot, en tatlı dostlarımdan biri. Lady Caroline Pontefract, Lady Stutfield, Bayan Allonby ve tam da bize ne kadar kötü olduğumuzu anlatmakta olan benim genç Amerikalı dostum Bayan Worsley.

HESTER

Korkarım fazla sert konuştuğumu düşünüyorsunuz Lady Hunstanton. Fakat İngiltere’de öyle şeyler var ki—

LADY HUNSTANTON

Sevgili genç hanım, ben de düşüncelerinizde doğruluk payının büyük olduğunu söyleme cüretinde bulunabilirim; üstelik daha önemlisi, anlatırken çok alımlı görünüydünüz, Lord Illingworth de bize öyle söyleyecektir. Biraz sert kaçtığını düşündüğüm tek nokta Lady Caroline’ın kardeşi zavallı Lord Henry hakkında söylediklerinizdi. Arkadaşlığı gerçekten çok keyifli biridir.

(*Uşak girer.*)

Bayan Arbuthnot'ın eşyalarını al.

(*Uşak giysilerle çıkar.*)

HESTER

Lady Caroline, kardeşiniz olduğuna dair hiçbir bilgim yoktu. Sizi kırdıysam özür dilerim— ben—

LADY CAROLINE

Sevgili Bayan Worsley küçük nutkunuzun, eğer böyle ifade etmem yerinde olursa, sonuna kadar katıldığım tek kısmı kardeşim hakkında olandı. Onun için söyleyebileceğiniz hiçbir şey hak ettiğinden kötü olamaz. Henry benim gözümde tam bir kepazedir, tam bir kepaze. Yine de kabul etmem gerekir Jane, sizin de söylediğiniz gibi onunla vakit geçirmek müthiş keyiflidir; ayrıca Londra'daki en iyi aşçılardan birine sahip ve iyi bir akşam yemeğinden sonra insan herkesi affedebiliyor, kendi akrabalarını bile.

LADY HUNSTANTON

(*Bayan Worsley'ye.*)

Gelin tatlım gelin, Bayan Arbuthnot'la arkadaşlık edin. Kendisi sosyeteye asla kabul etmediğimizi söylediğiniz iyi, tatlı, basit insanlardandır. Bayan Arbuthnot'ın beni ziyarete nadiren geldiğini üzümlere söylüyorum. Ama bu benim kabahatim değil.

BAYAN ALLONBY

Beylerin yemekten sonra bu kadar uzun süre uzak kalmaları ne sıkıcı! Arkamızdan kesinlikle korkunç laflar ediyorlardır.

LADY STUTFIELD

Sahiden öyle mi düşünüyorsunuz?

BAYAN ALLONBY

Hiç şüphem yok.

LADY STUTFIELD

Ne kadar da alçakça! Verandaya çıkalım mı?

BAYAN ALLONBY

Ya evet, yaşlı ve kaknem kadınlardan uzaklaşmak için ne olursa.

(*Kalkar ve Lady Stutfield ile soldaki kapıya gider.*)

Sadece yıldızlara bakacağız Lady Hunstanton.

LADY HUNSTANTON

Göreceksiniz bir sürü var tatlım, bir sürü. Ama üşütmeyin.

(*Bayan Arbuthnot'a.*)

Hepimiz Gerald'ı çok özleyeceğiz sevgili Bayan Arbuthnot.

BAYAN ARBUTHNOT

Lord Illingworth sahiden Gerald'a kâtiplik mi teklif etti?

LADY HUNSTANTON

Hı, evet! Bundan daha memnun olamazdı. Oğlunuzu yere göğe sığdıramıyor. Siz Lord Illingworth'ü tanımıyorsunuz sanırım tatlım.

BAYAN ARBUTHNOT

Hiç tanışmadım kendisiyle.

LADY HUNSTANTON

Kuşkusuz ismen biliyorsunuz?

BAYAN ARBUTHNOT

Korkarım hayır. Dünyanın o kadar dışında yaşıyor ve o kadar az kişiyle görüşüyorum ki. Ama galiba yıllar önce Yorkshire'da yaşayan bir Lord Illingworth'ten bahsedildiğini hatırlıyorum.

LADY HUNSTANTON

Ah evet. O bahsedilen bundan önceki kont. Çok tuhaf bir adamdı. Seviyesinin altında biriyle evlenmek istiyordu veya istemiyordu sanırım. Bununla ilgili bir skandal olmuştu. Şimdiki Lord Illingworth bir hayli farklı. Çok seçkin biri. İlgilendiği şeyler— eh korkarım güzel Amerikalı ziyaretçimizin kime olursa olsun yakıştıramadığı davranışı sergiliyor, yani aslında meşgul olduğu hiçbir şey yok; sizin pek üstüne düştüğünüz konuları da önemsedini sanmıyorum sevgili Bayan Arbuthnot. Caroline

sizce Lord Illingworth yoksulların iskânı konusuyla ilgililiyor mudur?

LADY CAROLINE

Bence kesinlikle hayır Jane.

LADY HUNSTANTON

Hepimizin kendine göre tercihleri var, öyle değil mi? Fakat Lord Illingworth çok yüksek bir mevkie sahip ve isteyecek olsa yapamayacağı hiçbir şey yok. Elbette hâlâ genç bir adam sayılır, unvanına da daha ancak— Lord Illingworth selefinin yerine geçeli tam olarak ne kadar oldu Caroline?

LADY CAROLINE

Aşağı yukarı dört sene olmalı Jane. Kardeşimin akşam gazetelerine en son manşet olduğuyla aynı sene olduğunu biliyorum.

LADY HUNSTANTON

Ah hatırlıyorum. Evet dört sene kadar önceydi. Tabii şimdiki Lord Illingworth'le unvanı arasında duran bir sürü insan vardı Bayan Arbuthnot. Mesela— kim vardı Caroline?

LADY CAROLINE

Zavallı Margaret'ın bebeği vardı. Bir oğlu olsun diye nasıl da can atıyordu hatırlarsın, oğlu oldu olmasına, ama öldü, kısa bir süre sonra kocası da öldü, o da ardından Lord Ascot'un oğullarından, duyduğum kadarıyla da onu döven biriyle evlendi.

LADY HUNSTANTON

Ay, aile içinde olur canım, aile içinde olur. Bir de hatırlıyorum meczup olmak isteyen bir papaz veya papaz olmak isteyen bir meczup vardı, şimdi hangisi tam hatırlayamadım, ama yüksek mahkemenin konuyu araştırdığını ve gayet akli başında olduğuna karar verdiğini biliyorum. Daha sonra onu zavallı Lord Plumstead'in köşkünde saçına samanlar karışmış veya buna benzer garip bir hâlde

gördüm. Neydi unuttum. Sevgili Lady Cecilia oğlunun unvanı elde ettiğini göremedi diye aklıma geldikçe hayıflanıyorum Lady Caroline.

BAYAN ARBUTHNOT

Lady Cecilia?

LADY HUNSTANTON

Lord Illingworth'ün annesi sevgili Bayan Arbuthnot, Jerningham Düşesi'nin güzel kızlarından biriydi ve Londra'nın en yakışıklı adamı olduğu söylendiği hâlde o zaman onun için pek de iyi bir eş olarak düşünülmeyen Sir Thomas Harford'la evlendi. Hepsini yakinen tanırım, oğulları Arthur ve George'u da öyle.

BAYAN ARBUTHNOT

Unvanı alan büyük oğuldu elbette, değil mi Lady Hunstanton?

LADY HUNSTANTON

Hayır canım, o çıktığı bir avda öldü. Yoksa balığa mı çıkmıştı Caroline? Hatırlayamadım. Her şey George'a kaldı. Ona her zaman kendisi kadar şanslı bir küçük oğul daha olmadığını söylerim.

BAYAN ARBUTHNOT

Lady Hunstanton, Gerald'la derhâl konuşmak istiyorum. Kendisini görebilir miyim? Çağrılabilir mi?

LADY HUNSTANTON

Elbette tatlım. Uşaklardan birini onu alıp getirmesi için yemek salonuna göndereyim. Beyleri bu kadar uzun süre tutan nedir, bilmiyorum.

(Zili çalar.)

Lord Illingworth'ü sadece George Harford olarak ilk tanıdığım sıralarda rahmetli sevgili Lady Cecilia'nın verdiği paradan bir peni fazlasına sahip olmayan çok zeki, çapkın bir gençti yalnızca. Annesi kendini ona adamıştı. Esas olarak, öyle sanıyorum, babasıyla arası kötü olduğu için. Oo, sevgili başdiyakoz buradalar.

(Uşağa.)

Önemli değil.

(Sir John ve Doktor Daubeny girer.

Sir John Lady Stutfield'e doğru gider,

Doktor Daubeny Lady Hunstanton'a.)

BAŞDİYAKOZ

Lord Illingworth tam havasındaydı. Hayatında hiç bu kadar eğlenmemiştim.

(Bayan Arbuthnot'ı görür.)

Ah, Bayan Arbuthnot.

LADY HUNSTANTON

(Doktor Daubeny'ye.)

Gördünüz mü sonunda Bayan Arbuthnot'ın teşrif etmesini sağladım.

BAŞDİYAKOZ

Bu büyük bir şeref Lady Hunstanton. Bayan Daubeny sizi pek kıskanacak.

LADY HUNSTANTON

Ah, Bayan Daubeny'nin bu akşam sizinle birlikte gelmemesine çok üzöldüm. Her zamanki gibi baş ağrısı diye tahmin ediyorum.

BAŞDİYAKOZ

Evet Lady Hunstanton, çektiği tam bir işkence. Ama o yalnızken daha mutlu. Yalnızken çok daha mutlu.

LADY CAROLINE

(Kocasına.)

John!

(Sir John karısına gider. Doktor Daubeny

Lady Hunstanton ve Bayan Arbuthnot'la konuşur.)

(Bayan Arbuthnot bütün bu süre boyunca

Lord Illingworth'ü izler. Lord Illingworth onu

fark etmeden salonun diğer tarafına geçer

ve Lady Stutfield ile kapıda durmuş verandaya

bakmakta olan Bayan Allonby'ye yaklaşır.)

LORD ILLINGWORTH

Dünyanın en çekici kadını nasıllar?

BAYAN ALLONBY

(Lady Stutfield'in elinden tutarak.)

İkimiz de çok iyiyiz, sağ olun Lord Illingworth. Fakat yemek salonunda ne kadar az zaman geçirdiniz! Sanki sizi daha yeni bıraktık gibi geliyor.

LORD ILLINGWORTH

Ölesiye sıkıldım. Bir an bile ağzımı açmadım. Bütün arzum sizin yanınıza gelmekti.

BAYAN ALLONBY

Gelmeliydiniz. Amerikalı kız bize vaaz veriyordu.

LORD ILLINGWORTH

Sahi mi? Bunu sanırım bütün Amerikalılar yapıyor. Amerika'nın havasından olmalı. Ne vaazı?

BAYAN ALLONBY

Ay bağınazlık tabii ki.

LORD ILLINGWORTH

Onu yoldan çıkaracaktım değil mi? Bana ne kadar zaman veriyorsunuz?

BAYAN ALLONBY

Bir hafta.

LORD ILLINGWORTH

Bir hafta yeter de artar bile.

(Gerald ve Lord Alfred girer.)

GERALD

(Bayan Arbuthnot'a giderek.)

Anneciğim!

BAYAN ARBUTHNOT

Gerald kendimi hiç iyi hissetmiyorum. Beni eve götür Gerald. Keşke hiç gelmeseydim.

GERALD

Çok üzüldüm anne. Tabii. Ama önce Lord Illingworth'le tanışmalısın.

(Salonun diğer tarafına gider.)

BAYAN ARBUTHNOT

Bu akşam değil Gerald.

GERALD

Lord Illingworth annemle tanışmanızı çok arzu ediyorum.

LORD ILLINGWORTH

Büyük bir zevkle.

(Bayan Allonby'ye.)

Hemen geri döneceğim. İnsanların anneleri beni her zaman ölesiye sıkar. Kadınların hepsi de sonunda anneleri gibi olur. Bu onların trajedisi.

BAYAN ALLONBY

Erkeklerin hiçbiri olmaz. Bu da onlarınki.

LORD ILLINGWORTH

Ne kadar nefis bir ruh hâli içindesiniz bu akşam!

(Arkasını döner ve Gerald ile Bayan Arbuthnot'ın olduğu tarafa geçer. Onu gördüğünde şaşkınlıkla irkilir. Sonra bakışlarını yavaşça Gerald'a çevirir.)

GERALD

Anne, işte özel kâtibi olmamı teklif eden Lord Illingworth.

(Bayan Arbuthnot soğuk bir tavırla reverans yapar.)

Benim için şahane bir başlangıç değil mi? Umarım onu hayal kırıklığına uğratmam. Lord Illingworth'e teşekkür edeceksin anne, değil mi?

BAYAN ARBUTHNOT

Lord Illingworth eminim seninle ilgilendiği için şu an çok memnun.

LORD ILLINGWORTH

(Elini Gerald'ın omzuna koyarak.)

Ah, Gerald ve ben çok iyi dost olduk bile, Bayan... Arbuthnot.

BAYAN ARBUTHNOT

Sizinle oğlum arasında ortak hiçbir şey olamaz Lord Illingworth.

GERALD

Sevgili anneciğim, nasıl böyle söyleyebilirsin? Lord Illingworth şüphesiz son derece zeki ve işte öyle biri. Bilmediği şey yok.

LORD ILLINGWORTH

Canım evladım!

GERALD

Hayata dair bugüne dek tanıdığım herkesten daha çok şey biliyor. Sizinleyken kendimi beceriksizin teki gibi hissediyorum Lord Illingworth. Tabii öne çıkmamı sağlayabilecek pek az şeye sahibim. Bazı gençler gibi Eton veya Oxford'a gidemedim. Fakat Lord Illingworth bunda bir sakınca görmüyor. Bana çok iyi davrandı anne.

BAYAN ARBUTHNOT

Lord Illingworth fikrini değiştirebilir. Kâtibi olmanı gerçekten istiyor olmayabilir.

GERALD

Anne!

BAYAN ARBUTHNOT

Kendin de söyledin, seni öne çıkaracak pek bir şey yok, bunu unutmamalısın.

BAYAN ALLONBY

Lord Illingworth sizinle biraz konuşmak istiyorum. Böyle gelerseniz.

LORD ILLINGWORTH

Bana müsaade eder misiniz Bayan Arbuthnot? Haydi, güzel annenin daha fazla zorluk çıkarmasına meydan verme Gerald. Her şey tamam değil mi?

GERALD

Umarım öyledir.

(Lord Illingworth Bayan Allonby'ye doğru gider.)

BAYAN ALLONBY

Şu siyah kadifeli kadının yanından hiç ayrılmayacaksınız sandım.

LORD ILLINGWORTH

Fazlasıyla güzel.

(*Bayan Arbuthnot'a bakar.*)

LADY HUNSTANTON

Caroline hep birlikte müzik odasına geçelim mi? Bayan Worsley bir şeyler çalacak. Sevgili Bayan Arbuthnot siz de geliyorsunuz değil mi? Sizi nasıl nefis bir şölen bekliyor haberiniz yok.

(*Doktor Daubeny'ye.*)

Bayan Worsley'yi bir akşamüstü papaz evine götürmeliyim gerçekten. Bayan Daubeny'nin onu keman çalarken dinlemesini isterim. Ah, unuttun. Sevgili Bayan Daubeny biraz ağır işitiyordu değil mi?

BAŞDIYAKOZ

Sağırılık onun için büyük eziyet. Artık vaazlarımı bile dinleyemiyor. Oturup evde okuyor. Kendi kendine yetebiliyor, öyle kendi kendine.

LADY HUNSTANTON

İyi de okuyor herhâlde?

BAŞDIYAKOZ

Yalnızca iri puntoları. Gözleri hızla zayıflıyor. Ama asla karamsar değil, asla.

GERALD

(*Lord Illingworth'e.*)

Müzik odasına geçmeden önce annemle lütfen konuşun Lord Illingworth. Nedense bana söylediklerinizde samimi olmadığınızı düşünüyor.

BAYAN ALLONBY

Gelmiyor musunuz?

LORD ILLINGWORTH

Birazdan. Lady Hunstanton, eğer Bayan Arbuthnot müsaade ederse ona söylemek istediğim birkaç şey var; sonrasında size katılırız.

LADY HUNSTANTON

Ah tabii. Sizin ona söyleyecekleriniz var, o da size çok çok teşekkür borçlu. Herkesin evladı böyle bir teklif al-

mıyor Bayan Arbuthnot. Zaten eminim bunun farkında-sınız tatlım.

LADY CAROLINE

John!

LADY HUNSTANTON

Haydi, Bayan Arbuthnot'ı çok tutmayın Lord Illingworth. Onsuz olmaz.

(Diğer konukları takiben çıkar.

Müzik odasından keman sesi duyulur.)

LORD ILLINGWORTH

Demek bu bizim oğlumuz Rachel! Onunla gurur duy-dum. Tam bir Harford, tepeden tırnağa. Bu arada Rachel, neden Arbuthnot?

BAYAN ARBUTHNOT

İnsanın hiçbir isme hakkı olmadığına birinin diğerinden bir farkı yok.

LORD ILLINGWORTH

Öyle sanırım— peki neden Gerald?

BAYAN ARBUTHNOT

Kalbini kırdığım bir adamın— babamın anısına.

LORD ILLINGWORTH

Yani Rachel, olan oldu. Şu an tek söyleyebileceğim oğ-lumuzla çok gurur duyduğum. Herkes sadece kâtibim olduğunu sanacak, ama o benim için çok yakın ve çok özel biri olacak. Tuhaf şey Rachel, hayatım gayet eksiksiz görünüyordu. Öyle değilmiş. Bir eksik varmış, bir evlat. Oğlumu buldum şimdi, bunun için çok mutluyum.

BAYAN ARBUTHNOT

Onu, onun saçının bir telini bile sahiplenmeye zerre ka-dar hakkın yok. O tamamen benim ve benim kalacak.

LORD ILLINGWORTH

Sevgili Rachel, oğlumuz yirmi yılı aşkın süredir sizinley-di. Neden şimdi biraz da benimle olmasın? O sizin oldu-ğu kadar benim de oğlum.

BAYAN ARBUTHNOT

Terk ettiğin çocuktan mı bahsediyorsun? Sana kalsa belki de açlıktan veya yokluktan ölüp gitmiş olacak çocuktan?

LORD ILLINGWORTH

Unutuyorsun Rachel, beni terk eden sendin. Ben değil.

BAYAN ARBUTHNOT

Seni çocuğa ismini vermeyi reddettiğin için terk ettim. Oğlum doğmadan önce benimle evlenmen için sana yalvarmıştım.

LORD ILLINGWORTH

O zamanlar bir geleceğim yoktu. Ayrıca Rachel, ben de senden pek büyük değildim. Sadece yirmi iki yaşındaydım, hatta sanırım bütün bu hikâyeye babanın bahçesinde başladığında yirmi bir.

BAYAN ARBUTHNOT

Bir adam hata yapabilecek yaşa geldiyse, gereğini yapabilecek yaşa da gelmiş sayılır.

LORD ILLINGWORTH

Sevgili Rachel, entelektüel genellemeler her zaman ilginçtir, ama ahlaki genellemeler hiçbir anlam taşımaz. Çocuğumuza açlığa terk ettiğimi söylemene gelince, bu tabii ki doğru değil, hatta gülünç. Annem sana yılda altı yüz pound önermişti. Ama sen hiçbir şeyi kabul etmedin. Düpedüz ortadan kayboldun ve çocuğu da beraberinde götürdün.

BAYAN ARBUTHNOT

Ondan bir peni bile kabul etmezdim. Baban farklıydı. Benimle evlenmenin vazifen olduğunu Paris'teyken yanında söylemişti.

LORD ILLINGWORTH

Eh, vazife insanın başkalarından beklediğidir, bizzat yaptığı değil. Ben elbette annemin etkisi altındaydım. Gençken her adamın olduğu gibi.

BAYAN ARBUTHNOT

Böyle söylediğini duyduğuma memnun oldum. Gerald kesinlikle seninle gitmemeli.

LORD ILLINGWORTH

Ne saçmalıyorsun Rachel!

BAYAN ARBUTHNOT

Sanıyor musun ki oğlumun—

LORD ILLINGWORTH

Oğlumuzun.

BAYAN ARBUTHNOT

Oğlumun—

(*Lord Illingworth iç geçirir.*)

gençliğimi ziyan eden, hayatımı mahveden, her anımı lekeleyen adamla gitmesine izin veririm? Bu yaşuma kadar nasıl acı ve utanç içinde yaşadığının farkında değilsin.

LORD ILLINGWORTH

Sevgili Rachel, açık konuşmak zorundayım, Gerald'ın geleceğinin senin geçmişinden çok daha önemli olduğu kanısındayım.

BAYAN ARBUTHNOT

Gerald geleceğini benim geçmişimden ayrı tutamaz.

LORD ILLINGWORTH

Yapması gereken de tam olarak bu. Yapması için ona yardımcı olman gereken de tam olarak bu. Ne tipik bir kadınsın! Duygusal laflar ediyorsun, ama başından beri tamamen bencilsin. Ama şimdi bir rezillik çıkmasın. Rachel bu meseleye sağduyulu yaklaşıp beni ve kendini olayın dışında bırakarak oğlumuz için en iyisinin ne olduğunu görmeni istiyorum. Oğlumuzun şu anki durumu ne? Üçüncü sınıf bir İngiliz kasabasında Vilayetler Bankası'nın küçük bir şubesinde az paraya çalışan bir memur. Sahip olduğu pozisyondan gayet memnun olduğunu sanıyorsan çok yanılıyorsun. Zerre kadar mutlu değil.

BAYAN ARBUTHNOT

Seninle tanışana kadar mutsuz değildi. Onu sen bu hâle getirdin.

LORD ILLINGWORTH

Tabii ki ben bu hâle getirdim. Memnuniyetsizlik bir adamın veya bir ulusun ilerlemesindeki ilk adımıdır. Ama onu elde edemeyeceği şeylere hasret bırakıp gitmedim. Hayır, ona cazip bir teklifte bulundum. Söylememe gerek bile yok, o da bu teklife atladı. Her genç adamın yapacağı gibi. Ve şimdi sadece babası olduğum ve onun da oğlum olduğu ortaya çıktığı için resmen onun kariyerini mahvetmeyi öneriyorsun. Demek ki yabancının biri olsaydım Gerald'ın benimle gelmesine müsaade edecektin, ama benim canımdan kanımdan olduğu için etmiyorsun. Bu nasıl bir saçmalık!

BAYAN ARBUTHNOT

Gitmesine izin vermeyeceğim.

LORD ILLINGWORTH

Nasıl engel olabilirsin? Benimki gibi bir teklifi reddetmesini sağlamak için ne gibi bir bahane ileri sürebilirsin? Söylememe gerek bile yok, ona kan bağımızdan bahsetmeyeceğim. Sense buna hiç cesaret edemezsin. Bunu biliyorsun. Onu nasıl yetiştirdiğine bir bak.

BAYAN ARBUTHNOT

Onu iyi bir adam olarak yetiştirdim.

LORD ILLINGWORTH

Oldukça. Peki ya sonucu nedir? Onu eğer hakkındaki gerçeği öğrenecek olursa seni yargılayacak şekilde eğitir. Üstelik amansız, vicdansız bir yargıç olacak sana karşı. Yanılgıya düşme Rachel. Çocuklar anne babalarını seyerek başlarlar. Bir süre sonra onları yargırlarlar. Nadiren affeder, hatta hiç affetmezler.

BAYAN ARBUTHNOT

George oğlumu benden alma. Yirmi senedir ıstırap içindeyim, seveceğim ve beni sevecek tek bir varlığım oldu. Sen zevk, sefa ve başarı dolu bir hayat geçirdin. Gayet mutlu oldun, bizi bir kere bile düşünmedin. Hayata dair

görüşlerine bakılacak olursa bizi hatırlamış olman için hiçbir sebep yok. Burada bizimle karşılaşmış olman bir kaza sadece, korkunç bir kaza. Unut gitsin. Şimdi gelip de benden... benden dünyada sahip olduğum her şeyi çalma. Her şeyin var. Hayatımın küçücük üzüm bağı bırak bana kalsın, etrafına duvar ördüğüm bahçemi, su pınarını bırak, Tanrı'nın acımayla veya öfkeyle de olsa bana yolladığı kuzuyu, ah onu bana bırak. George, Gerald'ı benden alma.

LORD ILLINGWORTH

Rachel şu anda Gerald'ın kariyeri için sana değil, bana ihtiyacı var. Bu konuda artık daha fazla söyleyecek bir şey yok.

BAYAN ARBUTHNOT

Onu bırakmayacağım.

LORD ILLINGWORTH

Gerald geliyor. Kendi kararını vermeye hakkı var.
(*Gerald girer.*)

GERALD

Evet sevgili anneciğim, umarım Lord Illingworth'le her şeyi hallettiniz?

BAYAN ARBUTHNOT

Hayır Gerald.

LORD ILLINGWORTH

Görünüşe göre annen benimle gelecek olmandan her nedense hoşlanmıyor.

GERALD

Neden anne?

BAYAN ARBUTHNOT

Burada benimle gayet mutlu olduğumu düşünüyordum Gerald. Beni bırakmaya bu kadar hevesli olduğumu bilmiyordum.

GERALD

Anne, nasıl böyle konuşabilirsin? Elbette seninle gayet mutluyum. Ama bir adam sonsuza kadar annesiyle

kalamaz. Hiçbir delikanlı bunu yapmaz. Kendime bir yer edinmek, bir şeyler yapmak istiyorum. Beni Lord Illingworth'ün kâtibi olarak görmekten gurur duyacağımı sanmıştım.

BAYAN ARBUTHNOT

Lord Illingworth'ün özel kâtibi olmak için uygun olduğumu düşünmüyorum. Gerekli niteliklere sahip değilsin.

LORD ILLINGWORTH

Bir an için bile karışıyor gibi görünmek istemem Bayan Arbuthnot, ama son itirazınıza dair karar merci elbette benim ve size tek söyleyebileceğim oğlunuzun beklediğim bütün niteliklere sahip olduğu. Hatta daha da fazlasına, hiç düşünmediğim niteliklere bile sahip. Çok daha fazlasına.

(Bayan Arbuthnot sessiz kalır.)

Oğlunuzun bu görevi kabul etmesini istememenize sebep olabilecek başka herhangi bir gerekçeniz var mı Bayan Arbuthnot?

GERALD

Var mı anne? Cevap ver.

LORD ILLINGWORTH

Eğer varsa Bayan Arbuthnot, çok rica ederim söyleyin. Bakın burada biz bizyiz. Her ne ise, başka bir yerde tekrar etmeyeceğimi söylememe bile gerek yok.

GERALD

Anne?

LORD ILLINGWORTH

Oğlunuzla baş başa kalmak isterseniz sizi yalnız bırakabilirim. Duymamı istemediğiniz özel bir sebebiniz olabilir.

BAYAN ARBUTHNOT

Başka bir sebebim yok.

LORD ILLINGWORTH

Öyleyse meseleye hallolmuş gözüyle bakabiliriz evladım. Gel verandada bir sigara içelim. Ayrıca Bayan Arbuth-

not, çok akıllıca davrandığınızı düşündüğümü söyleme-
me lütfen izin verin.

*(Gerald ile çıkar. Bayan Arbutnot yalnız başına,
yüzünde tarifsiz bir üzüntü ifadesiyle donakalır.)*

III. Perde

Sahne

*(Hunstanton'da resim galerisi.
Arkada verandaya açılan kapı.)*

*(Lord Illingworth ve Gerald. Lord Illingworth
bir kanepeye yayılmış, Gerald bir sandalyede.)*

LORD ILLINGWORTH

Annen hakikaten anlayışlı kadın Gerald. Sonunda ikna olacağını biliyordum.

GERALD

Annem çok hakbilir bir kadındır Lord Illingworth. Sizin kâtibiniz olmak için yeterince eğitilmiş olmadığımı düşünüyor. Üstelik tamamen haklı. Okuldayken pek avareydim, şu an ucunda hayatım bile olsa tek sınav veremem.

LORD ILLINGWORTH

Sevgili Gerald sınavların zerre kadar önemi yok. Bir erkek eğer bir centilmense bildikleri yeter, yok değilse bildiklerinin faydasını geç, zararı vardır.

GERALD

Ama hayat hakkında da pek bir şey bildiğim yok Lord Illingworth.

LORD ILLINGWORTH

Hiç endişen olmasın Gerald. Dünyadaki en muhteşem şeye sahip olduğunu unutma— gençsin! Gençlik gibisi

yok. Orta yaşlılar hayata ipoteklidir. Yaşlılar hayatın ta-
van arasındadır. Ama gençler Hayatın Efendisi'dir. Genç-
liği bekleyen bir krallık vardır. Herkes bir kral olarak do-
ğar ve çoğu insan da sürgünde ölür, çoğu kral gibi. Yeni-
den genç olmak için her şeyi yapardım Gerald— egzersiz
yapmak, sabah erken kalkmak veya toplumun yararlı bir
üyeleri olmak dışında.

GERALD

Ama kendinizi yaşlı görmüyorsunuz, değil mi Lord Il-
lingworth?

LORD ILLINGWORTH

Baban olacak yaştayım Gerald.

GERALD

Babamı hatırlamıyorum, yıllar önce ölmüş.

LORD ILLINGWORTH

Lady Hunstanton söylemişti.

GERALD

Çok gariptir, annem benimle babam hakkında hiç ko-
nuşmaz. Bazen seviyesinin altında biriyle evlenmiş oldu-
ğunu düşünüyorum.

LORD ILLINGWORTH

(Hafifçe yüzünü buruşturur.)

Gerçekten mi?

(Gidip elini Gerald'ın omzuna koyar.)

Babanın eksikliğini hissetmişsindir sanırım Gerald?

GERALD

Yo hayır, annem çok özveriliydi. Hiç kimsenin benimki
kadar iyi bir annesi olmamıştır.

LORD ILLINGWORTH

Bundan hiç şüphem yok. Yine de çoğu zaman anneler
oğullarını tam olarak anlayamıyorlar gibime gelir. De-
mek istediğim, oğullarının bazı emelleri olduğunun, dün-
yayı görmek ve bir isim yapmak arzusu taşıdığının far-
kına varamıyorlar. En nihayetinde Gerald, bütün haya-

tını Wrockley gibi bir çukurda geçirmen beklenemezdi değil mi?

GERALD

Ah hayır! Bu korkunç olurdu!

LORD ILLINGWORTH

Anne sevgisi çok dokunaklı bir şey tabii, ama genellikle şaşırtıcı ölçüde bencil. Yani demek istediğim, epey bir bencillik de var içinde.

GERALD

(Yavaşça.)

Öyle galiba.

LORD ILLINGWORTH

Annen hakikaten iyi bir kadın. Ama bütün iyi kadınların hayat görüşü pek sınırlı, ufukları çok dar, ilgileri de pek ufak tefek şeylere, öyle değil mi?

GERALD

Bizim pek umursamadığımız şeylere kesinlikle büyük ilgi gösteriyorlar.

LORD ILLINGWORTH

Sanırım annen bir de hayli inançlı falandır.

GERALD

Ah evet, sürekli kiliseye gider.

LORD ILLINGWORTH

Ah! Hiç modern değil, oysa modern olmak günümüzde değeri olan tek şey. Sen modern olmak istiyorsun değil mi Gerald? Hayatı gerçekten olduğu gibi görmek istiyorsun. Hayata dair geri kafalı teorilerle kandırılmak değil. Öyleyse şu an tek yapman gereken sosyetenin en iyilerine uyum sağlamak. Londra'da bir yemek sofrasına hâkim olabilen adam dünyaya hâkim olabilir. Gelecek züppelerin. Egemen olacak olanlar seçkinler.

GERALD

Şık giyinmeyi çok isterdim, ama bana her zaman bir adamın kılık kıyafete fazla kafa yormaması gerektiği söylenmiştir.

LORD ILLINGWORTH

Günümüzde insanlar öylesine yüzeysel oldular ki yüzeyde olanın felsefesini anlamıyorlar. Bu arada Gerald, kravatını daha iyi bağlamayı öğrenmelisin. Yakaya takılacak çiçek için hassasiyet göstermek gayet iyidir. Fakat söz kravata gelince mutlaka stil gerekir. Düzgün bağlanmış bir kravat hayattaki ilk ciddi adımdır.

GERALD

(Gülerek.)

Nasıl kravat bağlanacağını öğrenebilirim belki Lord Illingworth, ama asla sizin gibi konuşamam. Nasıl konuşulacağını hiç bilmiyorum.

LORD ILLINGWORTH

O kolay! Her kadınla onu seviyormuşsun gibi, her adamla da ondan sıkılıyormuşsun gibi konuş, ilk turunun sonunda görgüsünün, nezaketinin üstüne yok diye üne kavuşursun.

GERALD

Ama sosyeteye girmek çok zor değil mi?

LORD ILLINGWORTH

Bugünlerde yüksek sosyetedede yer edinmek isteyen birinin insanları ya doyurması, ya eğlendirmesi ya da şaşırtması gerekiyor— hepsi bu!

GERALD

Sosyete hayatı olağanüstü keyifli olsa gerek!

LORD ILLINGWORTH

Aslında içinde olunca gayet sıkıcı. Ama dışında kalmak da tam bir trajedi. Sosyete gerekli bir kurum. Bu hayatta hiçbir adam arkasında ona destek olan kadınlar yoksa gerçek başarıya ulaşamaz ve sosyete yönetenler kadınlardır. Eğer seni destekleyen bir kadın yoksa işin bitmiş demektir. Artık avukat da, borsacı da, gazeteci de olsan fark etmez.

GERALD

Kadınları anlamak çok zor olmalı?

LORD ILLINGWORTH

Asla onları anlamaya çalışmamalısın. Kadınlar birer tablodur. Erkeklerse problem. Eğer bir kadının ne kastettiğini bilmek istersen –ki belirtmem gerek, bu her zaman çok tehlikeli bir şeydir– ona bak, onu dinleme.

GERALD

Ama kadınlar müthiş zeki, öyle değil mi?

LORD ILLINGWORTH

Onlara hep öyle söylemek gerekir. Ama filozof için sevgili Gerald, kadınlar olan bitenin akıl üzerindeki zaferini temsil ederler–tıpkı erkeklerin aklın ahlak üzerindeki zaferini temsil ettiği gibi.

GERALD

Nasıl oluyor da kadınlar söylediğiniz kadar güç sahibi olabiliyorlar?

LORD ILLINGWORTH

Kadınların tarihi dünya üzerinde gelmiş geçmiş en ağır zorbalığın tarihidir. Zayıfın güçlü üzerindeki zorbalığı–ve bu bitmeyen tek zorbalıktır.

GERALD

Ama kadınların saf bir etkisi yok mu?

LORD ILLINGWORTH

Zekâ dışında saflaştıran bir şey yoktur.

GERALD

Yine de çok farklı kadınlar vardır herhâlde?

LORD ILLINGWORTH

Sosyete de sadece iki tür var: sade ve renkli.

GERALD

Ama sosyete içinde iyi kadınlar var, değil mi?

LORD ILLINGWORTH

Hem de haddinden fazla.

GERALD

Yani kadınların iyi olmaması gerektiğini mi düşünüyorsunuz?

LORD ILLINGWORTH

Onlara asla öyle söylememek gerekir, çünkü o zaman hepsi birden iyi oluverirler. Kadın milleti hayran olunacak ölçüde inatçıdır. Her kadın isyankârdır, ama çoğu zaman şiddetle başkaldırdığı da kendisidir.

GERALD

Hiç evlenmediniz mi Lord Illingworth?

LORD ILLINGWORTH

Erkekler yorgun düştükleri için evlenir, kadınlarsa merak ettikleri için. İkisi de hayal kırıklığına uğrar.

GERALD

Yani insanın evlendiği zaman mutlu olabileceğini düşünmüyor musunuz?

LORD ILLINGWORTH

Çok mutlu olabilir. Ancak evli bir erkeğin mutluluğu sevgili Gerald, evli olmadığı insanlara bağlıdır.

GERALD

Peki ya insan âşıkça?

LORD ILLINGWORTH

İnsan her zaman âşık olmalıdır. Tam da bu sebeple asla evlenmemesi gerekir.

GERALD

Aşk muhteşem bir şey, değil mi?

LORD ILLINGWORTH

İnsan âşık olduğu zaman önce kendini kandırarak başlar ve başkalarını kandırarak bitirir. Dünyanın romantizm dediği budur. Ama başka bir uğraşı olmayan insanların ayrıcalığı olan gerçek bir *grande passion*⁴ artık pek bulunmaz oldu. Bir ülkede çalışmayan sınıfların işe yarar olduğu tek şey ve biz Harfordların mümkün olan tek açıklaması budur.

GERALD

Harfordlar kim Lord Illingworth?

4 Grande passion (Fr.): Büyük tutku. (ç.n.)

LORD ILLINGWORTH

Harford benim soyadım. Peerage'i⁵ incelemelisin Gerald. Genç ve gözde bir adamın tüm detaylarıyla bilmesi gereken tek kitap ve İngilizlerin kurgu türündeki en iyi eseri. Şimdi benimle birlikte tamamen yeni bir hayatın içine giriyorsun Gerald ve ben nasıl yaşanır bilmeni istiyorum.

(Bayan Arbuthnot arkada, verandada belirir.)

Çünkü dünya akıllı adamlar tadını çıkarsın diye ahmaklar tarafından kurulmuştur!

(Sol kapıdan Lady Hunstanton ve Doktor Daubeney girer.)

LADY HUNSTANTON

Ah işte buradasınız sevgili Lord Illingworth. Herhâlde genç dostumuz Gerald'a yeni görevlerinin ne olacağını anlatıyordunuz ve sigara keyfi yaparken bir sürü önemli tavsiyede bulunuyordunuz.

LORD ILLINGWORTH

Ona tavsiyelerin de, sigaraların da en iyisini verdim Lady Hunstanton.

LADY HUNSTANTON

Burada olup sizi dinleyemediğime pek üzüldüm, zaten yeni şeyler öğrenmek için fazla yaşlıyım sanırım. Kürsünüze çıktığınızda sizden öğreneceklerim hariç sevgili başdiyakoz. Gerçi o zaman da neler söyleyeceğinizi hep biliyorum, o yüzden paniğe kapılmıyorum.

(Bayan Arbuthnot'ı görür.)

Ah sevgili Bayan Arbuthnot! Gelin, katılın bize. Gelin canım.

(Bayan Arbuthnot girer.)

Gerald, Lord Illingworth'le uzun uzun sohbet ediyordu;

5 Birleşik Krallık soyluluk kayıtları. Kitap dizisinin ilki 1826'da Londra'da hazırlanmış olan *Burke's Peerage* soybilim ve arma bilimi konusunda rehber hâline gelmiştir. (ç.n.)

eminim onun geldiği bu nokta size övünç veriyordur. Gelin oturalım.

(*Otururlar.*)

Peki ya o güzel nakışlarınız nasıl gidiyor?

BAYAN ARBUTHNOT

Hiç boş durmuyorum Lady Hunstanton.

LADY HUNSTANTON

Bayan Daubeney de biraz nakış yapar, değil mi?

BAŞDIYAKOZ

Zamanında iğne işinde pek marifetliydi, tam bir Dorcas.⁶ Fakat gut hastalığı parmaklarına hayli zarar verdi. Gergefine elini sürmeyeli dokuz on sene oluyor. Ama gönlünü eğleyecek bir sürü başka meşgalesi var. Kendi sağlığıyla pek ilgili.

LADY HUNSTANTON

Ya evet, oyalanmak için her zaman birebir, değil mi? Peki siz nelerden söz ediyordunuz Lord Illingworth? Bize de anlatın.

LORD ILLINGWORTH

Tam da Gerald'a dünyanın kendi trajedilerine hep güldüğünü, çünkü onlara katlanmanın tek yolunun bu olduğunu anlatmak üzereydim. Bunun sonucunda da dünyanın ciddiye aldığı ne varsa aslında komedi olduğunu.

LADY HUNSTANTON

Bunlar benim boyumu epeyce aştı. Lord Illingworth bir şeyler söylediğinde genellikle olduğu gibi. İlk Yardım Derneği⁷ de pek dikkatsiz. Beni bir türlü kurtarmıyorlar. Kaybolup gitmeye mahkûmum. Her zaman günahkârların tarafında olduğunuza dair az çok bir fikrim var Lord Illingworth, ben de her zaman azizlerin tarafında olmaya gayret ettiğimi biliyorun, ama anladığın

6 Tabita, yoksullara giysi dikmesiyle bilinen kadın; bkz. Kitab-ı Mukaddes, Elçilerin İşleri 9:36. (ç.n.)

7 Humane Society, 1774'te İngiltere'de boğulmuş gibi görünen, öldüğü sanılan, hatta canlı gömülen kişilerin hayatını kurtarmak için kurulmuş bir dernek, daha sonra varlığını bir yardım kuruluşu olarak sürdürdü. (ç.n.)

işte ancak bu kadar. En nihayetinde boğulan bir kadının sanrıları da olabilir sadece.

LORD ILLINGWORTH

Bir azizle bir günahkâr arasındaki tek fark, her azizin bir geçmişi, her günahkârın da bir geleceği olduğudur.

LADY HUNSTANTON

Ah bu bana yetti de arttı bile. Söyleyecek tek kelime bulamıyorum. Siz ve ben sevgili Bayan Arbuthnot, çağın gerisinde kaldık. Lord Illingworth'ü takip etmemiz mümkün değil. Korkarım eğitimimize fazla özen gösterilmiş. İyi yetişmiş olmak bugünlerde büyük dezavantaj. İnsanı çok şeyden mahrum bırakıyor.

BAYAN ARBUTHNOT

Lord Illingworth'ün görüşlerinden birine bile kulak vermeye kalksam pişman olurum.

LADY HUNSTANTON

Çok haklısınız canım.

(Gerald omuz silker ve sinirli sinirli annesine bakar.

Lady Caroline girer.)

LADY CAROLINE

Jane, John'u hiç gördünüz mü?

LADY HUNSTANTON

Endişelenmenize gerek yok tatlım, Lady Stutfield'le beraber. İkisini bir süre önce sarı misafir salonunda gördüm. Gayet mutlu görünüyorlardı. Gitmiyorsunuz ya Caroline? Rica ederim oturun.

LADY CAROLINE

John'a bir baksam iyi olacak bence.

(Lady Caroline çıkar.)

LADY HUNSTANTON

Erkeklerle bu kadar ilgi göstermek iyi değil. Üstelik Caroline'ın huzursuz olmasını gerektirecek de bir şey yok. Lady Stutfield çok sempatik biri. Her açıdan çok şeker. Şahane bir mizacı var.

(Sir John ve Bayan Allonby girer.)

Hah işte Sir John! Hem de Bayan Allonby'yle birlikte! Herhâlde yanında gördüğüm Bayan Allonby'ymiş. Sir John, Caroline her yerde sizi arıyordu.

BAYAN ALLONBY

Onu müzik odasında bekliyorduk sevgili Lady Hunstanton.

LADY HUNSTANTON

Ah, müzik odası, tabii ya. Sarı misafir salonu diye aklımda kalmış, hafızam giderek zayıflıyor.

(Başdiyakoza.)

Bayan Daubeny'nin çok güçlü bir hafızası var, değil mi?

BAŞDİYAKOZ

Eskiden takdire şayan bir hafızası vardı, geçirdiği son nöbetten bu yana daha çok çocukluk anılarını hatırlıyor. Ama böyle geçmişe döndüğü anlardan büyük bir haz duyuyor, çok büyük bir haz.

(Lady Stutfield ve Bay Kelvil girer.)

LADY HUNSTANTON

Sevgili Lady Stutfield! Peki ya Bay Kelvil size nelerden bahsediyordu?

LADY STUTFIELD

Anladığım kadarıyla çift metal para sisteminden.

LADY HUNSTANTON

Çift metal para sistemi! Hoş bir konu mu bu? Gerçi şu günlerde herkes her şeyi nasıl rahatça konuşuyor biliyorum. Sir John size nelerden bahsetti sevgili Bayan Allonby?

BAYAN ALLONBY

Patagonya'dan.

LADY HUNSTANTON

Gerçekten mi? Ne uzak bir konu! Ama hızla gelişmekte, hiç kuşku yok.

BAYAN ALLONBY

Patagonya'ya dair epey ilginç şeyler söyledi. Yabaniler hemen hemen her konuda kültürlü insanlarla neredeyse aynı görüşlere sahipmiş. Fazlasıyla gelişmişler.

LADY HUNSTANTON

Ne yapıyorlarmış?

BAYAN ALLONBY

Görünüşe bakılırsa her şeyi.

LADY HUNSTANTON

İnsan Doğası'nın her yerde aynı olduğunu bilmenin rahatlatıcı bir yanı var, değil mi sevgili başdiyakoz?– Sonuçta dünya aynı dünya, değil mi?

LORD ILLINGWORTH

Dünya basitçe iki sınıfa ayrılmıştır– gerçek dışı şeylere inananlar, halk gibi– ve olağan dışı şeyleri yapanlar–

BAYAN ALLONBY

Sizin gibi mi?

LORD ILLINGWORTH

Evet, kendimi sürekli hayretler içinde bırakıyorum. Hayatı yaşamaya değer kılan tek şey bu.

LADY STUTFIELD

Peki son zamanlarda yapıp da hayretler içinde kaldığınız neler var?

LORD ILLINGWORTH

Kendi karakterimde hepsi birbirinden güzel türlü özellikler keşfettim.

BAYAN ALLONBY

Aman birden mükemmel olup çıkmayın. Alıştırma alıştırma yapın!

LORD ILLINGWORTH

Mükemmel olmaya hiç niyetim yok. En azından öyle umuyorum. Çok tatsız olur. Kadınlar bizi kusurlarımız için seviyorlar. Eğer yeterince kusurumuz olursa her şeyi affedebilirler, muhteşem zekâlarımızı bile.

BAYAN ALLONBY

Ne olduğunu anlamadan dinlemeden affetmemizi istemek acelecilik olur. Hayranlığı zaten affediyoruz, bizden daha fazlası beklenmemeli.

(Lord Alfred girer. Lady Stutfield'in yanına geçer.)

LADY HUNSTANTON

Ah! Biz kadınlar her şeyi affetmeliyiz, değil mi sevgili Bayan Arbuthnot? Bu konuda benimle hemfikir olduğunuzdan eminim.

BAYAN ARBUTHNOT

Değilim Lady Hunstanton. Kadınların asla affetmemesi gereken pek çok şey var.

LADY HUNSTANTON

Ne gibi mesela?

BAYAN ARBUTHNOT

Başka bir kadının hayatını mahvetmek gibi.

(*Yavaşça sahnenin arkasına doğru geçer.*)

LADY HUNSTANTON

Ah! Öyle şeyler kuşkusuz çok üzücü, ama o tarz insanların bakıldığı ve doğru yolu bulduğu takdire şayan evler var; bana kalırsa genel olarak hayatın sırrı her şeyi sakince ele almaktır.

BAYAN ALLONBY

Hayatın sırrı yakışık almayacak bir hissi asla duymamaktır.

LADY STUTFIELD

Hayatın sırrı çok ama çok fena aldanmış olmanın verdiği hazzın kıymetini bilmektir.

BAY KELVIL

Hayatın sırrı insanı baştan çıkarabilecek şeylere karşı koymaktır Lady Stutfield.

LORD ILLINGWORTH

Hayatın sırrı falan yoktur. Hayatın amacı, o da eğer varsa, sürekli baştan çıkarıcı şeyler aramaktır sadece. Kesinlikle yeteri kadar baştan çıkarıcı hadise yok. Bazen bütün bir günüm tek birine denk gelmeden öyle geçiyor. Epey sıkıcı. İnsanı geleceğe dair pek huzursuz ediyor.

LADY HUNSTANTON

(*Yelpazesini ona doğru sallar.*)

Lord Illingworth neden bilmiyorum, ama bugün söylediğiniz her şey bana haddinden fazla ahlaka aykırı geliyor. Pek ilginç oldu sizi dinlemek.

LORD ILLINGWORTH

Tüm düşünce ahlaka aykırıdır. Özünde yıkım yatar. Bir şeyi düşünürseniz öldürürsünüz. Hiçbir şey düşünülmüş olmakla başa çıkamaz.

LADY HUNSTANTON

Tek kelime anlamıyorum Lord Illingworth. Ama hepsi gayet doğrudur hiç kuşku yok. Şahsen düşünce konusunda kendimi kınayabileceğim pek bir şey de yok. Kadınların çok fazla düşünmemesi taraftarıyım. Kararında düşünmeleri gerekir, her şeyi kararında yapmaları gerektiği gibi.

LORD ILLINGWORTH

Kararında bırakmak ölümcüldür Lady Hunstanton. Ancak aşırılık götürür büyük başarıya.

LADY HUNSTANTON

Umarım bunu hatırlarım. Harika bir özdeyiş. Ama her şeyi unutmaya başladım. Büyük talihsizlik.

LORD ILLINGWORTH

En etkileyici özelliklerinizden biri bu Lady Hunstanton. Hiçbir kadının hafızası olmamalı. Hafıza kadında zamanı geçmişliğin başlangıcıdır. Bir kadının başlığından hafızası var mı, yok mu hemen anlaşılır.

LADY HUNSTANTON

Ne hoşsunuz sevgili Lord Illingworth. İnsanın en göze batan kusurunu alıp en önemli erdemi hâline getiriyorsunuz. Hayata dair görüşleriniz insana huzur veriyor.

(*Farquhar girer.*)

FARQUHAR

Doktor Daubeny'nin arabası!

LADY HUNSTANTON

Sevgili başdiyakoz! Saat daha on buçuk.

BAŞDİYAKOZ

(*Kalkarak.*)

Korkarım gitmem lazım Lady Hunstanton. Bayan Daubeny'nin salı geceleri her zaman kötüdür.

LADY HUNSTANTON

(*Kalkarak.*)

O zaman sizi alıkoymayayım.

(*Omunla birlikte kapıya doğru gider.*)

Arabaya kekliklerden bir çift koymasını Farquhar'a söyledim. Bayan Daubeny sever belki.

BAŞDİYAKOZ

Çok nazıksınız, fakat Bayan Daubeny çoktandır katı yiyeceklere el sürmüyor. Sadece lapayla yaşıyor. Yine de inanılmayacak kadar neşeli, inanılmayacak kadar. Hiçbir şikâyeti yok.

(*Lady Hunstanton ile çıkar.*)

BAYAN ALLONBY

(*Lord Illingworth'e doğru gider.*)

Bu akşam ay çok güzel.

LORD ILLINGWORTH

Gelin, gidip bakalım. Bugünlerde aynı kalmayan herhangi bir şeye bakmak çok keyif verici.

BAYAN ALLONBY

Sizin aynanız yok mu?

LORD ILLINGWORTH

Çok acımasız. Bana sırf kırışıklarını gösteriyor.

BAYAN ALLONBY

Benimki daha terbiyeli. Hiçbir zaman gerçeği söylemiyor.

LORD ILLINGWORTH

Size âşık öyleyse.

(*Sir John, Lady Stutfield, Bay Kelvil
ve Lord Alfred sahnedен çıkar.*)

GERALD

(*Lord Illingworth'e.*)

Ben de gelebilir miyim?

LORD ILLINGWORTH

Gel evladın.

(*Bayan Allonby ve Gerald'la kapıya doğru ilerler.*)

(*Lady Caroline girer, hızla etrafına bakar
ve aksi yönde Sir John ve Lady Stutfield'in
gittiği tarafa gider.*)

BAYAN ARBUTHNOT

Gerald!

GERALD

Efendim anne!

(*Lord Illingworth ve Bayan Allonby çıkar.*)

BAYAN ARBUTHNOT

Geç oldu. Eve gidelim artık.

GERALD

Sevgili anneciğim. Bırak biraz daha kalalın. Lord Illingworth tam havasında. Bu arada sana büyük bir sürprizim var. Ay sonunda Hindistan'a yola çıkıyoruz.

BAYAN ARBUTHNOT

Eve gidelim, haydi.

GERALD

Bu kadar istiyorsan peki anne, ama önce Lord Illingworth'e hoşça kalın demeliyim. Beş dakika sonra dönerim.

(*Çıkar.*)

BAYAN ARBUTHNOT

Çok istiyorsa beni bırakıp gitsin, ama onunla değil— onunla değil! Buna dayanamam.

(*Aşağı yukarı yürür.*)

(*Hester girer.*)

HESTER

Ne güzel bir gece Bayan Arbuthnot.

BAYAN ARBUTHNOT

Öyle mi?

HESTER

Bayan Arbuthnot beni bir dost olarak kabul etmenizi dilerim. Buradaki diğer kadınlardan çok farklısınız. Bu

akşam misafir salonuna girdiğinizde hayatta iyi ve temiz olana dair bir hissiyatı da bir şekilde beraberinizde getirdiniz. Ben çok aptalca davrandım. Söylenmesi gereken doğru şeyler yanlış zamanda ve yanlış insanlara söylenmiş olabilir.

BAYAN ARBUTHNOT

Söylediklerinizi duydum. Size katılıyorum Bayan Worsley.

HESTER

Duyduğunuzun farkında değildim. Ama benimle aynı fikirde olacağınızı biliyorum. Günah işlemiş olan bir kadın cezalandırılmalıdır, değil mi?

BAYAN ARBUTHNOT

Evet.

HESTER

İyi erkek ve kadınlardan oluşan bir topluluğa girmesine izin verilmemelidir?

BAYAN ARBUTHNOT

Verilmemelidir.

HESTER

Erkek de aynı şekilde cezalandırılmalı?

BAYAN ARBUTHNOT

Aynı şekilde. Ama çocuklar da, yani eğer çocuk varsa, onlar da mı?

HESTER

Evet, anne babaların günahının cezasını çocukları çekmelidir. Bu bir yasa. Tanrı'nın yasası.

BAYAN ARBUTHNOT

Bu Tanrı'nın korkunç yasalarından.

(Şömineye doğru uzaklaşır.)

HESTER

Oğlunuz sizi bırakacak diye canınız mı sıkın Bayan Arbuthnot?

BAYAN ARBUTHNOT

Evet.

HESTER

Lord Illingworth'le gidiyor olmasından memnun musunuz? Elbette önemli bir pozisyon, şüphesiz parası da iyi, ama kariyer ve para her şey demek değil, değil mi?

BAYAN ARBUTHNOT

Hiçbir anlamı yok, sadece ıstıraba sebep oluyorlar.

HESTER

Oğlunuzun onunla gitmesine neden müsaade ediyorsunuz o hâlde?

BAYAN ARBUTHNOT

Kendisi öyle istiyor.

HESTER

Kalmasını isteseniz kalmaz mı?

BAYAN ARBUTHNOT

Gitmeyi aklına koymuş.

HESTER

Size hiçbir konuda hayır diyemez. Sizi çok seviyor. Kalmasını isteyin. İzin verin onu sizin için çağırayım. Şu an Lord Illingworth'le verandada. Müzik odasından geçerken gülüşüklerini duydum.

BAYAN ARBUTHNOT

Zahmet etmeyin Bayan Worsley, bekleyebilirim. Acelesi yok.

HESTER

Hayır, onu çağırdığınızı söyleyeceğim. Kalmasını söyleyin— söyleyin ona.

(Hester çıkar.)

BAYAN ARBUTHNOT

Gelmeyecek— biliyorum gelmeyecek.

(Lady Caroline girer. Endişeyle etrafına bakar.

Gerald girer.)

LADY CAROLINE

Bayan Arbuthnot sorabilir miyim, Sir John verandada bir yerde mi?

GERALD

Hayır Lady Caroline, verandada değil.

LADY CAROLINE

Çok garip. Odasına çekilmesinin zamanı geldi.

(*Lady Caroline çıkar.*)

GERALD

Sevgili anneciğim korkarım seni beklettim. Tamamen unutmuşum. Bu akşam o kadar mutluyum ki anne, daha önce hiç bu kadar mutlu olmamıştım.

BAYAN ARBUTHNOT

Çekip gitmenin hayaliyle mi?

GERALD

Öyle deme anne. Seni bırakacağım için çok üzülüyorum. Neden dersen, sen tüm dünyadaki en iyi annesin. Ama sonuçta Lord Illingworth'ün de dediği gibi, Wrockley gibi bir yerde yaşanmaz. Sana öyle gelmeyebilir. Ama ben hırslıyım, bundan daha fazlasını istiyorum. Bir kariyer sahibi olmak istiyorum. Benimle gurur duyacağın şeyler yapmak istiyorum, Lord Illingworth de bana yardım edecek, benim için bütün kapıları açacak.

BAYAN ARBUTHNOT

Gerald, Lord Illingworth'le gitme. Yapma ne olur. Gerald sana yalvarıyorum!

GERALD

Anne, nasıl da tutarsızsın! Ne düşündüğünü bile bilmiyor gibisin. Bir buçuk saat önce misafir salonunda her şeye tamam dedin, şimdi dönüp itiraz ediyorsun ve beni hayattaki tek şansımı tepmeye zorluyorsun. Evet, tek şansım. Lord Illingworth gibi adamlara her gün rastlandığını sanmıyorsun değil mi anne? Başıma böyle talih kuşu konmuşken yoluma engeller çıkaracak kişinin kendi annem olması çok garip. Ayrıca biliyorsun anne, Hester Worsley'yi seviyorum. Sevmemek mümkün mü? Sana anlattığımdan da çok seviyorum onu, çok daha

fazla. Eğer bir kariyerim olursa, bir geleceğim olursa, ona— ona teklifte bulunabilirim— şimdi benim için Lord Illingworth'ün kâtibi olmanın ne anlama geldiğini anlıyor musun anne? Bu şekilde bir başlangıç yapmak, biri için— birinin önünde— birine hazır bir kariyer bulmak demek. Lord Illingworth'ün kâtibi olursam Hester'a evlenme teklif edebilirim. Bunu yılda yüz pound kazanan sefil bir banka memuru olarak yapmaya kalkmak denizlik olur.

BAYAN ARBUTHNOT

Korkarım Bayan Worsley'yle ilgili umutların boşa çıkacak. Onun hayat görüşünü biliyorum. Bana biraz önce anlattı.

(*Bir sessizlik.*)

GERALD

Öyleyse her hâlükârda bana hırslarım kalıyor. Bu da bir şey— buna sahip olduğum için mutluyum! Sen hep benim hırslarımı ezmeye çalıştın anne— değil mi? Bana dünyanın kötülüklerle dolu olduğu, başarının elde etmeye değer olmadığı, sosyetenin sığ olduğu ve buna benzer bir sürü şey söyledin— lakin ben bunlara inanmıyorum anne. Dünya enfes bir yer olsa gerek diye düşünüyorum. Sosyete hayatının muhteşem olduğunu düşünüyorum. Başarının elde etmeye değer olduğunu düşünüyorum. Bana öğrettiklerinin hepsinde yanılmışsın anne, çok yanılmışsın. Lord Illingworth başarılı bir adam. Çağımıza ayak uydurmuş bir adam. Dünyanın içinde ve dünya için yaşayan bir adam. Lord Illingworth gibi olmak için her şeyimi verirdim.

BAYAN ARBUTHNOT

Öldüğünü görmeyi yeğlerim.

GERALD

Anne, Lord Illingworth'e itirazın nedir? Söyle bana— açık açık söyle. Nedir?

BAYAN ARBUTHNOT

Lord Illingworth kötü bir adam.

GERALD

Hangi açıdan kötü? Ne kastettiğini anlamıyorum.

BAYAN ARBUTHNOT

Anlatacağım.

GERALD

Seninle aynı şeylere inanmıyor diye kötü olduğunu düşünüyorsun sanırım. Eh, erkekler kadınlardan farklı anne. Farklı görüşleri olması doğal.

BAYAN ARBUTHNOT

Lord Illingworth'ün inandığı veya inanmadığı şeyler değil onu kötü yapan. Onun ne olduğu.

GERALD

Anne onunla ilgili bildiğin bir şey mi var? Gerçekten bildiğin bir şey?

BAYAN ARBUTHNOT

Bildiğim bir şey.

GERALD

Gayet emin olduğun bir şey?

BAYAN ARBUTHNOT

Gayet eminim.

GERALD

Onu ne kadar zamandır tanıyorsun?

BAYAN ARBUTHNOT

Yirmi yıldır.

GERALD

Kim olursa olsun bir adamın hayatında yirmi yıl geriye gitmek haksızlık olmaz mı? Ayrıca Lord Illingworth'ün gençlik yıllarıyla senin veya benim ne alakamız var? Bizi ne ilgilendirir?

BAYAN ARBUTHNOT

Bu adam o zaman ne idiyse şimdi de o, her zaman da öyle olacak.

GERALD

Anne bana Lord Illingworth'ün ne yaptığını söyle! Eğer utanılacak bir şey yaptıysa onunla gitmeyeceğim. Bunu bilecek kadar beni tanıdığından şüphem yok?

BAYAN ARBUTHNOT

Yanına gel Gerald. İyice yakınırna, küçük bir çocukken yaptığın, sadece annenin oğlu olduğun zamandaki gibi.

(Gerald annesinin yanına oturur.

Bayan Arbuthnot parmaklarını Gerald'ın saçlarında gezdirir ve ellerini okşar.)

Gerald, bir kız varmış bir zamanlar, çok genç, daha on sekizini yeni bitirmiş. George Harford –Lord Illingworth'ün adı buydu o zaman– George Harford karşısına çıkmış. Kız hayata dair hiçbir şey bilmiyormuş. O– o her şeyi biliyormuş. Bu kızın kendisini sevmesini sağlamış. Kendini o kadar sevdirmiş ki kız bir sabah babasının evini terk etmiş onunla. Kız onu çok sevmiş, o da kızla evlenmeye söz vermiş! Şerefi üzerine söz vermiş onunla evlenmeye, kız da inanmış. Kız çok gençmiş ve– ve hayatın gerçekleri konusunda cahilmiş. O evliliği haftadan haftaya, aydan aya ertelerken– onca zaman kız ona güvenmeye devam etmiş. Onu seviyormuş– doğumdan önce –yani çocukları olmuş– çocuğun iyiliği için kendisiyle evlensin diye yalvarmış, çocuğun bir adı olsun, kendi günahı masum çocuğa da bulaşmasın diye. Reddedilmiş. Kız doğumdan sonra bebeğini de alarak onu terk etmiş. Hem hayatı mahvolmuş, hem ruhu mahvolmuş, hem içinde güzel ve iyi ve saf olan ne varsa hepsi mahvolup gitmiş. İnanılmaz acılar çekmiş– hâlâ çekiyor. Her zaman çekecek. Onun için ne neşe var, ne huzur, ne de günahının affı. Bir suçlu gibi zincire vurulmuş bir kadın. Bir cüzzamlı gibi maske takan bir kadın. Ateş onu arındıramaz. Sular ıstırabını söndüremez. Hiçbir şey onu iyileştiremez! Hiçbir ilaç uyumasına yardımcı olamaz! Hiçbir afyon da

unutmasına! Tamamen kaybolmuş durumda! Kayıp bir ruh o!– İşte bu yüzden Lord Illingworth kötü bir adam diyorum. Bu yüzden evladımın onun yanında olmasını istemiyorum.

GERALD

Sevgili anneciğim, bunlar kulağa çok trajik geliyor elbette. Ama kızın da en az Lord Illingworth kadar kabahatli olduğunu söylemeliyim müsaadenle– sonuçta gerçekten iyi bir kız, gerçekten de temiz hislere sahip olan bir kız babaevinden evli olmadığı bir adam için ayrılır ve onunla karısıymış gibi yaşar mıydı? Hiçbir iyi kız bunu yapmaz.

BAYAN ARBUTHNOT

(Bir sessizliğin ardından.)

Gerald, bütün itirazlarımı geri alıyorum. Lord Illingworth'le gitmekte serbestsin, ne zaman ve nereye istersen.

GERALD

Sevgili anneciğim, yolumda durmayacağını biliyordum. Sen Tanrı'nın yaratmış olduğu en iyi kadınsın. Lord Illingworth'e gelince, böyle iğrenç ve aşağılık bir şey yapabileceğine inanmıyorum. Böyle bir şey yapabileceğine inanmam– inanmam.

HESTER

(Dışarıdan.)

Bırakın beni! Bırakın beni!

(Hester dehşet içinde girer, Gerald'a doğru koşar ve kendini onun kollarına atar.)

HESTER

Ah! Beni kurtarın– kurtarın beni ondan!

GERALD

Kimden?

HESTER

Bana saldırdı! Korkunç bir şekilde saldırdı! Kurtarın beni!

GERALD

Kim? Kim cüret etti?–

*(Lord Illingworth sahnenin arkasından girer.
Hester Gerald'ın kollarından ayrılır
ve onu işaret eder.)*

GERALD

(Hırs ve öfkeyle kendinden geçmiş bir hâldedir.)

Lord Illingworth, yeryüzündeki en saf varlığa hakaret ettiniz, annem kadar saf olan bir varlığa. Şu dünyada kendi annem kadar sevdiğim kadına hakaret ettiniz. Tanrı şahidim olsun ki sizi öldüreceğim!

BAYAN ARBUTHNOT

(Ona doğru koşar ve tutmaya çalışır.)

Hayır! Hayır!

GERALD

(Onu geri iterek.)

Tutma beni anne. Tutma beni— onu öldüreceğim!

BAYAN ARBUTHNOT

Gerald!

GERALD

Bırak beni diyorum!

BAYAN ARBUTHNOT

Dur Gerald, dur! O senin baban!

(Gerald annesinin ellerine yapışıp kalır ve yüzüne bakar. Bayan Arbuthnot utanç içinde yavaşça yere çöker. Hester kapıya doğru süzülür. Lord Illingworth kaşlarını çatır ve dudağını ısırır. Bir süre sonra Gerald annesini kaldırır ve sarılarak odadan çıkarır.)

IV. Perde

Sahne

*(Bayan Arbuthnot'ın oturma odası.
Arkada bahçeye bakan Fransız pencere açık.
Kapılar sağ ve sol ortada.)*

*(Gerald Arbuthnot masada yazı yazmaktadır.)
(Alice arkasında Lady Hunstanton
ve Bayan Allonby'yle sağ kapıdan girer.)*

ALICE

Lady Hunstanton ve Bayan Allonby.
(Sol kapıdan çıkar.)

LADY HUNSTANTON

Günaydın Gerald.

GERALD

(Kalkarak.)

Günaydın Lady Hunstanton. Günaydın Bayan Allonby.

LADY HUNSTANTON

(Oturarak.)

Sevgili annenizi merak ettiğimiz için geldik Gerald. Umarım daha iyidir?

GERALD

Annem henüz aşağı inmedi Lady Hunstanton.

LADY HUNSTANTON

Ah korkarım dün gece ona fazla sıcak geldi. Fırtına havası vardı galiba. Belki de müzikten oldu. Müzik insanı romantik bir ruh hâline sokar— en azından insanın sinirlerine dokunur her zaman.

BAYAN ALLONBY

Bugünlerde ikisi de aynı şey.

LADY HUNSTANTON

Ne demek istediğinizi anlamadığına çok memnunum tatlım. Korkarım yanlış bir şey kastediyorsunuz. Ah bakıyorum Bayan Arbuthnot'ın güzel odasını inceliyorsunuz. Pek hoş ve geleneksel değil mi?

BAYAN ALLONBY

(Saplı gözlüğü ile odayı gözden geçirerek.)

Gayet mutlu bir İngiliz evi gibi görünüyor.

LADY HUNSTANTON

Tam olarak öyle tatlım, iyi söylediniz. İnsan annenizin iyi etkisini elinin değdiği her şeyde hissediyor Gerald.

BAYAN ALLONBY

Lord Illingworth bütün etkilerin kötü olduğunu, hele iyi etkinin en beteri olduğunu söylüyor.

LADY HUNSTANTON

Lord Illingworth Bayan Arbuthnot'ı daha iyi tanıdığı zaman fikrini değiştirecektir. Onu mutlaka buraya getirmeliyim.

BAYAN ALLONBY

Lord Illingworth'ün mutlu bir İngiliz evindeki hâlini görmek isterim.

LADY HUNSTANTON

Ona çok iyi gelecektir tatlım. Londra'daki çoğu kadın bugünlerde odasını orkideler, yabancı sanat eserleri ve Fransız romanlarından başka bir şeyle süslemez oldu. Ama burada karşımızda tatlı bir azizenin odası var. Taze doğal çiçekler, şaşkınlığa uğratmayan kitaplar, insanın yüzü kızarmadan bakabildiği tablolar.

BAYAN ALLONBY

Ama ben kızarmayı seviyorum.

LADY HUNSTANTON

Eh, kızarmak hakkında söylenebilecek epeyce şey *var*, ancak kişi onu münasip zamanda yapmayı becerebilirse. Rahmetli sevgili Hunstanton bana hep yeterli olmanın yakınından bile geçemeyecek kadar az kızardığımı söylerdi. Tam tersine tuhaf huyları da vardı. Yetmişinin üstünde değilse hiçbir erkek arkadaşıyla tanışmama izin vermezdi, mesela zavallı Lord Ashton gibi— bu arada o da sonradan boşanma için mahkemeye verildi. Çok talihsiz bir dava.

BAYAN ALLONBY

Yetmişin üzerindeki erkeklerden çok hoşlanıyorum. Hep bir ömre bedel adanmayı sunuyorlar karşısındakine. Bana kalırsa yetmiş bir erkek için ideal yaş.

LADY HUNSTANTON

Nasıl da iflah olmaz biri, değil mi Gerald? Aklıma gelmişken Gerald, umarım sevgili anneniz artık beni daha sık ziyarete gelir. Siz Lord Illingworth'le neredeyse hemen yola çıkıyorsunuz değil mi?

GERALD

Lord Illingworth'ün kâtibi olma kararımdan vazgeçtim.

LADY HUNSTANTON

İmkânı yok, vazgeçmiş olamazsınız Gerald! Bu hiç de akıllıca olmaz. Ne gibi bir sebebiniz olabilir?

GERALD

Bu görev için uygun olabileceğimi sanmıyorum.

BAYAN ALLONBY

Lord Illingworth'ün bana kâtiplik teklif etmesini dilerdim. Ama yeterince ciddi olmadığımı söylüyor.

LADY HUNSTANTON

Tatlım, sahiden bu evde böyle konuşmamalısınız. Bayan Arbuthnot hepimizin içinde bulunduğu şeytani sosyeteye dair hiçbir şey bilmez. Çünkü hiç dâhil olmaz. O bunun

için fazla iyi. Dün gece bana gelişini büyük şeref addediyorum. Davete pek saygın bir hava kazandırdı.

BAYAN ALLONBY

Hah, fırtına havası sandığınız bu olmalı.

LADY HUNSTANTON

Tatlım bunu nasıl söyleyebilirsiniz? İkisi arasında en ufak benzerlik yok. Fakat Gerald, uygun olmak derken neyi kastediyorsunuz gerçekten?

GERALD

Lord Illingworth'ün hayat görüşüyle benimki fazlasıyla farklı.

LADY HUNSTANTON

Fakat sevgili Gerald, bu yaşta hiçbir hayat görüşünüz olmamalı. Haddinizi aşıyorsunuz. Bu meselede çevrenizdekilerin rehberliğine kulak vermelisiniz. Lord Illingworth size çok cazip bir teklifte bulundu, üstelik onunla birlikte seyahat ederken dünyayı –dünyanın çoğu yerini, en azından insanın görmesi gerektiği kadarını– göreceksiniz, mümkün olan en iyi himaye altında ve akla gelebilecek en doğru insanlar eşliğinde, bu da kariyerinizdeki şu dönüm noktasında çok önemli.

GERALD

Dünyayı görmek istemiyorum, gördüklerim bana yetti.

BAYAN ALLONBY

Hayatı tükettiğinizi düşünmüyorsunuz umarım Bay Arbuthnot? Bir adam böyle konuştuğunda herkes bilir ki esas hayat onu tüketmiştir.

GERALD

Annemi bırakmak istemiyorum.

LADY HUNSTANTON

Şimdi Gerald, bu tembellikten başka bir şey değil. Annenizi bırakmamak! Annenizin yerinde ben olsaydım, gitmeniz için ısrar ederdim.

(*Alice sol kapıdan girer.*)

ALICE

Bayan Arbuthnot teşekkürlerini ilette hanımefendi, fakat başı çok feci ağrıyor ve bu sabah kimseyi göremeyecek.

(Sağ kapıdan çıkar.)

LADY HUNSTANTON

(Kalkarak.)

Feci bir baş ağrısı demek! Nasıl da üzüldüm! Belki akşamüstü onu Hunstanton'a getirirsiniz Gerald, eğer kendini daha iyi hissederse tabii.

GERALD

Korkarım bu akşamüstü olmaz Lady Hunstanton.

LADY HUNSTANTON

E yarın öyleyse. Ah, babanız olsaydı Gerald, hayatınızı burada ziyan etmenize müsaade etmezdi. Sizi derhâl Lord Illingworth'le gönderirdi. Lakin anneler öyle zayıf ki. Her konuda oğullarına teslim oluyorlar. Sırf kalpten ibaretiz, sırf kalp. Gelin tatlım, papaz evine uğrayıp korkarım hiç de iyi olmayan Bayan Daubeny nasıl diye sormam gerek. Başdiyakoz duruma harikulade göğüs getiriyor, harikulade. Ondan daha tatlı bir eş olamaz. Örnek teşkil ediyor. Hoşça kalın Gerald, annenize de en içten sevgilerimi iletin.

BAYAN ALLONBY

Hoşça kalın Bay Arbuthnot.

GERALD

Güle güle.

(Lady Hunstanton ve Bayan Allonby çıkar.)

Gerald oturup mektubunu gözden geçirir.)

GERALD

Ne diye imzalayabilirim ki? Ben, hiçbir isme hakkı olmayan.

(Adıyla imzalayıp mektubu zarfa koyar, alıcısını yazar, tam mühürlemek üzereyken sol kapı açılır, Bayan Arbuthnot girer.)

Gerald mühür mumunu masaya bırakır.

Anne oğul birbirlerine bakarlar.)

LADY HUNSTANTON

(Arkadaki Fransız pencereden.)

Tekrar hoşça kalın Gerald. Kısa yoldan, güzel bahçenizden geçiyoruz. Tavsiyemi unutmayın— bir an önce Lord Illingworth'le yola çıkın.

BAYAN ALLONBY

Au revoir Bay Arbuthnot. Zahmet olmazsa gittiğiniz yerlerden bana güzel bir şey getirin— yalnız Hint şalı olmasın—katiyen Hint şalı olmasın.

(Çıkarlar.)

GERALD

Anne ona yazdım şimdi.

BAYAN ARBUTHNOT

Kime?

GERALD

Babama. Bu akşamüstü saat dörtte buraya gelmesini söylemek için.

BAYAN ARBUTHNOT

O buraya gelemez. Evimin eşikinden adım atamaz.

GERALD

Gelmek zorunda.

BAYAN ARBUTHNOT

Gerald eğer Lord Illingworth'le gidiyorsan, bir an önce git. Beni öldürmeden önce git. Ama benden onunla görüşmemi isteme.

GERALD

Anne anlamıyorsun. Dünya üzerindeki hiçbir şey Lord Illingworth'le gitmemi veya seni bırakmamı sağlayamaz. Beni bunu bilecek kadar tanıdığından şüphem yok. Hayır: Ona şunu söylemek için yazdım—

BAYAN ARBUTHNOT

Ona söyleyecek neyin olabilir ki?

GERALD

Bu mektupta ne yazdığımı tahmin edemiyor musun anne?

BAYAN ARBUTHNOT

Hayır.

GERALD

Eminim edebilirsin anne. Düşün, düşün ne yapılmalı, hemen, bir an önce, önümüzdeki birkaç gün içinde.

BAYAN ARBUTHNOT

Yapacak bir şey yok.

GERALD

Lord Illingworth'e seninle evlenmek zorunda olduğunu söylemek için yazdım.

BAYAN ARBUTHNOT

Benimle evlenmek mi?

GERALD

Onu mecbur edeceğim anne. Sana karşı işlenen bu kusurun telafi edilmesi gerek. Kefaretinin ödenmesi gerek. Adalet belki yavaş olabilir anne, ama sonunda yerini bulur. Birkaç gün içinde Lord Illingworth'ün nikâhlı karısı olacaksın.

BAYAN ARBUTHNOT

Ama Gerald—

GERALD

Yapması için ısrar edeceğim. Yapmasını sağlayacağım: Reddetmeye cüret edemez.

BAYAN ARBUTHNOT

Ama Gerald, reddeden benim. Ben Lord Illingworth'le evlenmeyeceğim.

GERALD

Evlenmeyecek misin? Anne!

BAYAN ARBUTHNOT

Evlenmeyeceğim.

GERALD

Fakat anlamıyorsun: Senin iyiliğin için söylüyorum, kendim için değil. Bu evlilik, bu zorunlu evlilik, bu gayet açık

olan sebeplerden dolayı eninde sonunda gerçekleşmesi gereken evliliğin bana yararı olmayacak, bana gerçekten, hak ederek taşıyabileceğim bir isim vermeyecek. Ama muhakkak senin için bir anlamı olacak, sen, benim an-nem, geç de olsa babam olacak adamın karısı olacaksın. Bu da bir şey değil mi?

BAYAN ARBUTHNOT

Onunla evlenmeyeceğim.

GERALD

Anne, mecbursun.

BAYAN ARBUTHNOT

Evlenmeyeceğim. Yapılan bir yanlışın kefaretinden bahsediyorsun. Ne kefaret ödenebilir? Yapılabilecek bir şey yok. Benim itibarım zedelendi, onunki zedelenmedi. Hepsi bundan ibaret. Bir kadın ve bir erkeğin alışlageldik hikâyesi; alışlageldiği gibi, hep yaşandığı gibi olan. Sonu da aynı sıradan son. Kadın acı çeker. Erkek özgür kalır.

GERALD

Olağan son bu mu bilmiyorum anne, umarım değildir. Ama ne olursa olsun senin hayatın böyle sonlanmamalı. Erkek telafi etmek adına mümkün olan ne varsa yapmalı. Yeterli değil, geçmiş silmiş olmuyor, biliyorum. Ama en azından geleceği daha iyi kılıyor, senin için daha iyi anne.

BAYAN ARBUTHNOT

Lord Illingworth'le evlenmeyi reddediyorum.

GERALD

Eğer kendisi gelip karısı olmanı istediğini söylemiş olsaydı, cevabın farklı olurdu. Unutma o benim babam.

BAYAN ARBUTHNOT

Eğer kendisi gelseydi de, ki bunu yapmayacaktır, cevabım aynı olurdu. Unutma ben senin annenim.

GERALD

Anne böyle konuşarak durumu benim için son derece zorlaştırıyorsun; meseleye neden doğru açıdan, kabul

edilebilir olan tek bakış açısından bakmadığını anlayamıyorum. Hayatını içinde bulunduğu acılardan kurtarmak, adına sürülmüş olan lekeyi temizlemek için bu evliliğin yapılması gerek. Başka bir seçenek de yok; nikâhın ardından sen ve ben buralardan gidebiliriz. Ama önce bu evlilik olmalı. Bu sadece kendine değil, bütün kadınlara borçlu olduğun bir vazife— evet: Dünyadaki diğer bütün kadınlara bunu borçlusun, o daha başka kimseye ihanet edemesin diye.

BAYAN ARBUTHNOT

Başka kadınlara hiçbir şey borçlu değilim. İçlerinden bana yardım edecek bir kişi çıkmaz. Kabul edecek olsam bana acıdığı için veya kazanabilecek olsam yakınlığı için gidebileceğim bir kadın yok dünyada. Kadınlar birbirlerine karşı serttir. Ne kadar iyi de olsa o kız bile dün gece sanki ben pis bir şeymişim gibi odadan kaçtı. Haklıydı da. Ben kirliyim. Yine de hatalarım bana ait ve onları taşıyacak olan da sadece benim. Bir günahı olmayan kadınların benimle ne alakası var veya benim onlarla? Biz birbirimizi anlayamayız.

(*Arkadan Hester girer.*)

GERALD

Dediğimi yapman için sana yalvarıyorum.

BAYAN ARBUTHNOT

Bir evlâdın annesinden böyle çirkin bir fedakârlıkta bulunmasını istediği görülmüş mü hiç? Hayır.

GERALD

Bir annenin öz evlâdının babasıyla evlenmeyi reddettiği görülmüş mü hiç? Hayır.

BAYAN ARBUTHNOT

O hâlde bırak ilk ben olayım. Evlenmeyeceğim.

GERALD

Anne dini bütün bir kadınsın, beni de inançlı yetiştirdin. Yani şüphesiz ki dinin, küçük bir çocukken bana öğretti-

ğın din sana haklı olduğumu söylüyor olmalı anne. Biliyorsun, hissediyorsun.

BAYAN ARBUTHNOT

Bilmiyorum. Hissetmiyorum. Tanrı'nın evinde durup alay edercesine ben ve George Harford arasındaki evlilik gibi çirkin bir şeyi kutsamasını asla dileyemem. Kilisenin bize söylememizi buyurduğu sözleri söyleyemem. Söylemeyeceğim. Buna cüret edemem. Nefret ettiğim adamı sevmeye, senin onurunu zedelemiş olan adamı onurlandırmaya, beni günah işlemeye itmiş adama karşı itaatkâr olmaya nasıl yemin edebilirim? Hayır: Evlilik birbirlerini sevenler için var olan kutsal bir şey. Onun veya benim gibiler için değil. Gerald, ben seni dünyanın küçümseyip alay etmesinden kurtarmak için yalan söyledim. Yirmi sene boyunca dünyaya yalan söyledim. Doğruyu söyleyemezdim. Kim söyleyebilmiş ki? Ama kendi çıkarım için Tanrı'ya yalan söylemeyeceğim. Hayır Gerald, ister kilise tarafından kutsanmış olsun, ister devlet tarafından düzenlenmiş olsun hiçbir tören beni George Harford'a bağlamayacak. Hayatımın batağındayken biricik incimi, paha biçilmez olduğunu düşündüğüm incimi bulmamı sağlayarak, benden çalarken beni daha zengin kıldığı için onunla aramızda kopmaz bir bağ zaten var.

GERALD

Seni anlamıyorum şu an.

BAYAN ARBUTHNOT

Erkekler anne olmak ne demek anlamıyor. Bana karşı işlenen kusurla benim işlediğim kusur ve sonucunda çektiğim çok ağır cezayla itibarımın yerle bir olması dışında diğer kadınlardan bir farkım yok. Ama yine de seni taşıyabilmek için ölümle yüz yüze gelmem gerekti. Seni büyütebilmek için onunla mücadele etmem. Ölüm seni benden almak için uğraştı. Bütün kadınlar çocuklarını korumak için ölümle savaşmak zorundadırlar. Ölüm,

dölü olmayan ölüm, bizden çocuklarımızı ister. Çıplaktın, seni giydirdim, açtın, seni doyurdum Gerald. Sana o uzun kış boyunca gece gündüz baktım. Biz kadınlar için sevdiğimiz uğruna hiçbir iş çok adi, hiçbir hizmet küçültücü değildir ve ah *ben* nasıl sevdim *seni*. Hanna Samuel'i⁸ daha çok sevmemiştir. Üstelik sevgiye ihtiyacın vardı, çünkü pek hastalıklıydın ve seni ancak sevgi hayatta tutabilirdi. Bir insanı ancak sevgi hayatta tutabilir. Oğlanlar çoğu zaman dikkatsizdir ve düşünmeksizin can yakarlar; biz de hep büyüyüp bir erkek oldukları ve bizi daha iyi anladıkları zaman hakkımızı ödeyeceklerini umut ederiz. Ama öyle olmaz. Dünya onları bizim yanımızdan çekip alır; bizimle olduklarından daha mutlu oldukları arkadaşlar edinirler, bize menedilmiş eğlencelere dalar, bizim ilgilendiğimizden bambaşka şeylere yönelirler: Üstelik çoğu zaman bize karşı adil değildirler, hayat onlara acı geldiğinde bizi suçlarlar, ama tatlı geldiğinde onlarla birlikte bu tadı almaktan da mahrum kalırız... Sen pek çok arkadaş edindin, onların evlerine girdin çıktın ve onlarla mutlu oldun, bense sırrımdan dolayı seninle gelmeye cesaret edemedim, evde kaldım ve kapımı örttüm, güneşi ittim ve karanlıkta oturdum. Dürüst evlerde ne yapacaktım? Geçmişim bir an bile yakamı bırakmıyordu... Sen de hayatın keyif veren yanları benim hiç ilgimi çekmiyor sandın. Bil ki onları hep arzu ettim, ama hakkım olmadığı duygusuyla elimi uzatmaya cüret edemedim. Ben yoksulların arasında çalışırken daha mutluyum sandın. Hayattaki amacım buydu diye düşündün. Değildi ama başka nereye gidecektim ki? Hastalar yastıklarını düzelten elin saf olup olmadığını, ölüm döşeğindeki alınlarına değen dudakların günahın öpücüğünü bilip bilmediğini sormazlar. Düşündüğüm hep sendin, onlara senin ihtiyaç duymadığın sevgi-

yi verdim: Başkasına ait bir sevgi onlar için harcandı... Sense zamanımın gereğinden fazlasını kiliseye giderek, kilise işleriyle harcadığımı düşündün. Ama başka nereye dönebilirdim ki? Günahkârların hoş karşılandığı tek ev Tanrı'nın evi. Sense hep kalbimdeydin Gerald, kalbim seninle doluydu. Bu yüzden her gün, ya sabah ya akşam duasında Tanrı'nın evinde diz çöksem de günahımdan asla tövbe etmedim. Meyvesi senken sevdiceğim nasıl tövbe edebilirdim! Şimdi sen bana kızgınken bile tövbe edemem. Etmem. Sen benim için masumiyetten daha kıymetlisin. Hep saf kalmış olmaktansa senin annen olmayı –hem de fazlasıyla– tercih ederim... Ah görmüyor musun? Anlamıyor musun? Onurumun zedelenmesi seni benim için bu kadar kıymetli kılan. İtibarımın sarılması seni bana böyle candan bağlayan. Senin için ödediğim bedel –ruhumdan ve bedenimden bir bedel– seni böyle sevmemi sağlayan. Ah, benden bu korkunç şeyi yapmamı isteme. Utancımın çocuğu, utancımın çocuğu olarak kal!

GERALD

Anne beni böyle bu kadar sevdiğini bilmiyordum. Daha önce olduğumdan daha iyi bir evlat olacağım. Hem seninle ben birbirimizi asla bırakmamalıyız... ama anne... elimde değil... babamın karısı olmalısın. Onunla evlenmek zorundasın. Senin görevin bu.

HESTER

(Öne atılıp Bayan Arbuthnot'a sarılarak.)

Hayır, hayır; yapmamalısınız. Gerçekten onurunuzu zedeleyen şey bu olur: Hayatınızda ilk defa hata yapmış olursunuz. Gerçekten itibarınızı sarsan bu olur: Hayatınızda ilk defa lekelenirsiniz. Onu bırakın, benimle gelin. İngiltere'den başka ülkeler de var... Ah, denizin ötesinde, daha iyi, daha anlayışlı ve daha adil ülkeler. Dünya çok geniş ve çok büyük.

BAYAN ARBUTHNOT

Hayır, benim için değil. Benim için dünya avuç içi kadar, bastığın yerlerde de dikenler var.

HESTER

Öyle olmayacak. Bir yerlerde yeşil vadiler ve serin sular bulacağız, ağlarsak da, olsun, birlikte ağlayacağız. İkimiz de bu adamı sevmiyor muyuz?

GERALD

Hester!

HESTER

(Onu durduran bir jestle.)

Hayır, hayır! Bu kadıncağızı da sevmediğin sürece beni sevmen imkânsız! O senin için daha yüce değilse, bana göstereceğin saygının manası yok. Onda vücut bulan, tüm kadınlığın şehit edilişi. Yalnız o değil, onun varlığında her birimiz yara alıyoruz.

GERALD

Hester, Hester ne yapmalısınız?

HESTER

Baban olan adama saygı duyuyor musun?

GERALD

Saygı duymak mı? Ondan öğreniyorum! Rezil bir adam.

HESTER

Dün gece beni ondan kurtardığın için teşekkür ederim.

GERALD

Ah, onda ne var ki, seni kurtarmak için canımı veririm. Fakat bana şimdi ne yapacağımı söylemiyorsun!

HESTER

Beni kurtardığın için sana teşekkür etmedim mi?

GERALD

Ama ne yapmalıyım?

HESTER

Kendi vicdanına danış, benimkine değil. Benim kurtarabileceğim veya utandırabileceğim bir annem olmadı hiç.

BAYAN ARBUTHNOT

Çok katı o— çok katı. Bırakın gideyim.

GERALD

(*Hızla gelip annesinin başucunda diz çöker.*)

Anne beni affet: Kabahat benim.

BAYAN ARBUTHNOT

Ellerimiöpme: Soğuk. Kalbim de buz gibi: Çünkü kırıldı.

HESTER

Ah öyle demeyin. Kalpler yaralandıkça yaşar. Zevk-
ler bir kalbi taşa çevirebilir, zenginlik nasır tutturabilir,
fakat üzüntü— ah üzüntü onu kıramaz. Zaten artık ne
üzüntünüz olabilir ki? Şu anda onun için daha önce ol-
duğunuzdan çok daha değerlisiniz, zaten *değerliydimiz*.
Ah, zaten nasıl değerli oldunuz *her zaman...* Lütfen ona
şefkat gösterin.

GERALD

Sen benim hem annem hem babamsın. Başka ebeveyne
ihtiyacım yok. Söylediklerim senin içindi, sadece senin
için. Ah, bir şey söyle anne. Bir sevgiyi bulurken diğerini
mi kaybettim? Sakın öyle deme. Ah anne, nasıl acıma-
sızsın.

(*Kalkar ve hıçkırıklara boğularak
kendini kanepeye atar.*)

BAYAN ARBUTHNOT

(*Hester'a.*)

Fakat gerçekten bir sevgi daha buldu mu?

HESTER

Onu hep sevdim, biliyorsunuz.

BAYAN ARBUTHNOT

Ama biz pek yoksuluz.

HESTER

Sevilen kim yoksul olmuş? Hıh, hiç kimse. Nefret ediyorum
servetimden. Servetim bir yük. Bunu benimle pay-
laşmasına izin verin.

BAYAN ARBUTHNOT

Fakat biz utanç içindeyiz. Yerimiz dışlanmışların arasındadır. Gerald'ın bir ismi yok. Anne babaların günahının cezasını çocukları çekmelidir. Bu Tanrı'nın yasası.

HESTER

Yanıldım. Tanrı'nın tek bir yasası var, o da Sevgi.

BAYAN ARBUTHNOT

(Kalkar, Hester'in elinden tutar, Gerald'ın kanepede kafası ellerinin arasında gömülü yattığı tarafa doğru yavaşça gider. Ona dokunur, Gerald başını kaldırıp bakar.)

Gerald sana bir baba veremem, ama sana bir eş getirdim.

GERALD

Anne ben ne onu hak ediyorum, ne seni.

BAYAN ARBUTHNOT

Önce o geliyorsa hak etmişsin demektir Gerald. Uzaklara gittiğinizde... onunla... birlikte- ah beni de düşünün ara sıra. Beni unutmayın. Dua ettiğinizde benim için de edin. En mutlu olduğumuz zamanlarda dua etmemiz gerek, sen de çok mutlu olacaksın Gerald.

HESTER

Ah, bizi bırakmayı düşünmüyorsunuz ya?

GERALD

Anne, bizi bırakamazsın.

BAYAN ARBUTHNOT

Size utanç veririm!

GERALD

Anne!

BAYAN ARBUTHNOT

Kısa bir süre için öyleyse. Sonra eğer beni kabul ederseniz, her zaman yanınızda olurum.

HESTER

(Bayan Arbuthnot'a.)

Haydi bizimle bahçeye gelin.

BAYAN ARBUTHNOT

Daha sonra, daha sonra.

(Hester ve Gerald sahnedən çıkar. Bayan Arbuthnot soldaki kapıya doğru gider. Şöminenin üstündeki aynanın karşısında durur ve bakar.

Sağ kapıdan Alice girer.)

ALICE

Hanımefendi, sizi görmek isteyen bir bey var.

BAYAN ARBUTHNOT

Evde olmadığımı söyle. Kartı göreyim.

(Tepsiden kartı alır ve bakar.)

Onu görmeyeceğimi söyle.

(Lord Illingworth girer. Bayan Arbuthnot onu aynada görüp irkilir, ama arkasını dönmez. Alice çıkar.)

Bugün bana söyleyecek neyin olabilir George Harford? Söyleyebileceğin hiçbir şey yok. Bu evden derhâl çıkıp gitmelisin.

LORD ILLINGWORTH

Rachel, Gerald artık ikimizin durumunu olduğu gibi biliyor, bu sayede üçümüze de uyan bir düzenleme yapılabilir. Seni temin ederim bende babaların en tatlısını ve cömertini bulacak.

BAYAN ARBUTHNOT

Oğlum her an gelebilir. Dün gece seni kurtardım. Bu kez kurtaramayabilirim. Oğlum onurumun zedelenişini derinden, son derece derinden hissediyor. Gitmen için yalvarıyorum.

LORD ILLINGWORTH

(Oturarak.)

Dün gece her açıdan çok talihsizdi. O şapşal bağnaz kız sadece onu öpmek istediğim için hadise çıkardı. Bir öpücüğün ne zararı var?

BAYAN ARBUTHNOT

(Dönerek.)

Bir öpücük bir insanın hayatını mahvedebilir George Harford. Bunu biliyorum. Bunu çok iyi biliyorum.

LORD ILLINGWORTH

Şimdi bunu tartışmayacağız. Bugün önemli olan, dün de olduğu gibi hâlâ oğlumuz. Gördüğün gibi ona aşırı derecede düşkünüm ve belki sana garip gelecek, ama dün geceki davranışını fazlasıyla takdir ettim. O iffet taslayan güzelin savunmasına derhâl yetişti. Oğlum tam da böyle olsun isterdim. Ancak benim oğlum olacak adam asla bağnazların tarafında olamaz: Bu istisnasız bir hatadır. Şimdi teklifim şu.

BAYAN ARBUTHNOT

Lord Illingworth sizden gelecek hiçbir teklifle ilgilenmiyorum.

LORD ILLINGWORTH

Saçma İngiliz yasalarına göre Gerald'ı meşru kılamıyorum. Ama ona servetimi bırakabilirim. Illingworth devredilemiyor tabii, ama orası zaten iç sıkıcı bir baraka. Çok daha güzel olan Ashby'yi, İngiltere'nin kuzeyindeki en iyi avlağa sahip olan Harborough'yu ve St. James Meydanı'ndaki evi alabilir. Bir beyefendinin bu dünyada başka neye ihtiyacı olur?

BAYAN ARBUTHNOT

Fazlasıyla eminim, başka hiçbir şeye.

LORD ILLINGWORTH

Unvan meselesine gelince, unvan zaten bu demokratik çağda dertten başka bir şey değil. George Harford olarak istediğim her şeye sahiptim. Şimdi sadece başka insanların istediği her şeye sahibim, bu da aynı keyfin kıyısından geçmiyor. Neyse, teklifim şu.

BAYAN ARBUTHNOT

Sana ilgilenmediğimi ve gitmen için yalvardığımı söyledim.

LORD ILLINGWORTH

Oğlan yılın altı ayı seninle, diğer altı ayı da benimle olacak. Bu tamamen adil, öyle değil mi? Sen de istediğin

aylığa sahip olabilir ve arzu ettiğin yerde yaşayabilirsin. Geçmişine gelince, ben ve Gerald dışında kimse bir şey bilmiyor. Bir de o bağnaz var tabii, beyazlar içindeki bağnaz, ama ondan bir zarar gelmez. Hikâyeyi kendisinin bir öpücüğe karşı çıktığını açıklamadan anlatamaz tabii. Bütün kadınlar aptal, bütün erkekler de sıkıcı olduğunu düşünecektir. Ayrıca Gerald'ın vârisim olamayacağından korkmamalısın. Sana söylememe gerek bile yok ama, evlenmeye zerre kadar niyetli değilim.

BAYAN ARBUTHNOT

Çok geç kaldın. Oğlumun sana ihtiyacı yok. Onun için önemli değilsin.

LORD ILLINGWORTH

Ne demek istiyorsun Rachel?

BAYAN ARBUTHNOT

Gerald'ın kariyeri için önemli değilsin. Sana gerek duymuyor.

LORD ILLINGWORTH

Seni anlamıyorum.

BAYAN ARBUTHNOT

Bahçeye bak.

(Lord Illingworth kalkar ve pencereye doğru gider.)

Kendini göstermesen iyi edersin, tatsız anları hatırlatıyorsun.

(Lord Illingworth dışarı bakar ve irkilir.)

Kız onu seviyor. Birbirlerini seviyorlar. Artık bize zarar veremezsin, zaten buralardan gidiyoruz.

LORD ILLINGWORTH

Nereye?

BAYAN ARBUTHNOT

Sana söylemeyeceğiz, bizi bulsan bile seni tanımayacağız. Şaşırmış gibisin. Dudaklarını kirletmeye çalıştığın kızıdan, hayatını rezil ettiğin oğuldan, şerefini iki paralık ettiğin anneden başka nasıl bir karşılama beklerdin?

LORD ILLINGWORTH

Çok katılaşmışsın Rachel.

BAYAN ARBUTHNOT

Bir zamanlar fazla zayıftım. Ne mutlu ki değiştim.

LORD ILLINGWORTH

O zamanlar çok gençtim. Biz erkekler hayatı çok erken tanıyoruz.

BAYAN ARBUTHNOT

Biz kadınlarsa hayatı çok geç tanıyoruz. Kadınlar ve erkekler arasındaki fark bu.

(*Bir sessizlik olur.*)

LORD ILLINGWORTH

Rachel ben oğlumu istiyorum. Param artık onun işine yaramayacak olabilir, ben artık onun işine yaramayacak olabilirim, ama oğlumu istiyorum. Bizi bir araya getir Rachel. Eğer istersen yapabilirsin bunu.

(*Masadaki mektubu görür.*)

BAYAN ARBUTHNOT

Oğlumun hayatında sana yer yok. *Seninle* ilgilenmiyor.

LORD ILLINGWORTH

O hâlde neden bana yazıyor?

BAYAN ARBUTHNOT

Ne demek istiyorsun?

LORD ILLINGWORTH

Bu mektup nedir?

(*Mektubu alır.*)

BAYAN ARBUTHNOT

O— bir şey değil. Bana ver.

LORD ILLINGWORTH

Bana yazılmış.

BAYAN ARBUTHNOT

Açmayacaksın. Onu açmanı yasaklıyorum.

LORD ILLINGWORTH

Üstelik Gerald'ın el yazısıyla.

BAYAN ARBUTHNOT

Gönderilmeyecekti. Bu sabah beni görmeden önce yazdığı bir mektup. Fakat şimdi yazdığına pişman, çok pişman. Açmayacaksın. Ver onu bana.

LORD ILLINGWORTH

Mektup bana ait.

(Açar, oturur ve yavaşça okur. Bayan Arbuthnot bütün bu süre boyunca onu izler.)

Bu mektubu okudun sanırım Rachel?

BAYAN ARBUTHNOT

Hayır.

LORD ILLINGWORTH

Ne yazdığını biliyorsun?

BAYAN ARBUTHNOT

Evet!

LORD ILLINGWORTH

Oğlanın söylediklerinde haklı olduğunu bir an için bile kabul etmiyorum. Seninle evlenmenin herhangi bir biçimde görevim olduğunu kabul etmiyorum. Tamamını reddediyorum. Fakat oğlumu geri kazanmak için hazırım— evet Rachel, seninle evlenmeye— ve sana eşimin hakkı olan iltifat ve hürmette kusur etmemeye hazırım. Seninle dilediğin an evlenebilirim. Şeref sözü veriyorum.

BAYAN ARBUTHNOT

Bu sözü bana daha önce bir kez daha verdin ve sonra tutmadın.

LORD ILLINGWORTH

Bu sefer sözümü yerine getireceğim. Oğlumu en az senin kadar sevdiğimi sana göstereceğim. Çünkü seninle evlendiğimde Rachel, vazgeçmem gereken bazı emellerim var. Yüksek emeller hem de, eğer bir emel yüksek olabilirse.

BAYAN ARBUTHNOT

Sizinle evlenmeyi reddediyorum Lord Illingworth.

LORD ILLINGWORTH

Ciddi misin?

BAYAN ARBUTHNOT

Evet.

LORD ILLINGWORTH

Bana sebeplerini söyle. Ne olabilir, pek merak ediyorum.

BAYAN ARBUTHNOT

Sebeplerimi çoktan oğluma açıkladım.

LORD ILLINGWORTH

Herhâlde aşırı duygusal sebeplerdi, değil mi? Siz kadınlar hayatı duygularınızla ve duygularınız için yaşıyorsunuz. Bir hayat felsefeniz yok.

BAYAN ARBUTHNOT

Haklısın. Biz kadınlar duygularımızla ve duygularımız için yaşıyoruz. Tutkularımızla ve tutkularımız için demek daha yerinde olur. Benim iki tutkum var Lord Illingworth: Ona olan sevgim, size olan nefretim. Bunları öldürmek imkânsız. İkisi birbirini besliyor.

LORD ILLINGWORTH

Kardeş olarak nefrete ihtiyaç duyan ne biçim bir sevgi bu?

BAYAN ARBUTHNOT

Benim Gerald'a olan sevgim böyle bir sevgi. Bunun kötü olduğunu mu düşünüyorsunuz? Evet feci bir şey. Bütün sevgiler öyle. Bütün sevgiler bir trajedi. Bir zamanlar sizi sevmiştim Lord Illingworth. Ah bir kadın için ne büyük bir trajedi sizi sevmiş olmak!

LORD ILLINGWORTH

Yani gerçekten benimle evlenmeyi reddediyorsun?

BAYAN ARBUTHNOT

Evet.

LORD ILLINGWORTH

Benden nefret ettiğin için?

BAYAN ARBUTHNOT

Evet.

LORD ILLINGWORTH

Peki ya oğlum, senin gibi benden nefret ediyor mu?

BAYAN ARBUTHNOT

Hayır.

LORD ILLINGWORTH

Buna sevindim Rachel.

BAYAN ARBUTHNOT

İğreniyor sadece.

LORD ILLINGWORTH

Ne yazık! Onun açısından yazık demek istedim.

BAYAN ARBUTHNOT

Yanılığa düşme George. Çocuklar anne babalarını se-
verek başlarlar. Bir süre sonra onları yargılarlar. Nadiren
affeder, hatta hiç affetmezler.

LORD ILLINGWORTH

(Mektubu yeni baştan, çok yavaş bir şekilde okur.)

Bu mektubu, bu güzel, ateşli mektubu yazmış olan çocuğu
ne gerekçeler sunarak kendi babasıyla, öz evladının baba-
sıyla evlenmemen gerektiğine inandırdığını sorabilir miyim?

BAYAN ARBUTHNOT

Bunu görmesini sağlayan ben değildim. Bir başkasıydı.

LORD ILLINGWORTH

Hangi *fin-de-siècle*⁹ insan?

BAYAN ARBUTHNOT

Bağnaz olan, Lord Illingworth.

(Bir sessizlik.)

LORD ILLINGWORTH

(Yüzünü buruşturur, sonra yavaşça ayağa kalkar,
şapkasıyla eldivenlerinin durduğu masaya gider,
Bayan Arbuthnot masanın yakınındadır.
Lord Illingworth eldivenin tekini alır
ve giymeye başlar.)

Öyleyse burada yapabileceğim pek bir şey yok Rachel.

9 Fin-de-siècle (Fr.): "Bir çağın sonu" anlamına gelen deyim genellikle 19. yüz-
yılın sonu için kullanılır. (ç.n.)

BAYAN ARBUTHNOT

Hiçbir şey yok.

LORD ILLINGWORTH

Veda bu, değil mi?

BAYAN ARBUTHNOT

Umarım bu defa sonsuza dek Lord Illingworth.

LORD ILLINGWORTH

Ne tuhaf! Şu an tam yirmi sene önce beni terk ettiğin gece görüldüğün gibi görünüyorsun. Dudaklarının şekli tam olarak aynı. Yemin ederim Rachel, hiçbir kadın beni senin sevdiğin gibi sevmeydi. Neden dersin, sen kendini ne istersem yapabileceğim bir çiçek gibi verdin. Oyuncakların en güzeliydin, küçük kaçamakların en büyüleyicisi...

(Saatini çıkarır.)

İkiye çeyrek var! Hunstanton'a yollanmalıyım. Seni orada tekrar görebileceğimi sanmıyorum. Üzgünüm, gerçekten üzgünüm. Sizinle kendi seviyemden insanlar arasında karşılaşmak çok matrak bir deneyim oldu, üstelik gayet ciddi bir mesele hâline getirdiniz, biri metresim, diğeri—

(Bayan Arbuthnot eldiveni alıp Lord Illingworth'ün yüzüne çarpar. Lord Illingworth irkilir.

Bu hakaret karşısında afallamıştır.

Kendini toparlar ve pencereye gidip oğluna bakar.

İç geçirir, odadan çıkar.)

BAYAN ARBUTHNOT

(Hıçkırıklara boğularak koltuğa düşer.)

Söyleyecekti. O sözü söyleyecekti.

(Bahçeden Gerald ve Hester girer.)

GERALD

Eh canım anneciğim. Baktık dışarı gelmiyorsun. Biz de seni almaya içeri geldik. Anne ağlamıyordun ya?

(Yanında diz çöker.)

BAYAN ARBUTHNOT

Oğlum! Oğlum! Oğlum!

(*Oğlunun saçlarını okşar.*)

HESTER

(*Yanlarına gelir.*)

Hem artık iki evladınız var. Kızınız olmama müsaade eder-seniz?

BAYAN ARBUTHNOT

(*Başını kaldırıp ona bakar.*)

Anne olarak beni seçer miydiniz?

HESTER

Bugüne dek tanıdığın bütün kadınlar arasından sizi seç-dim.

(*Birbirinin beline sarılmış olarak bahçeye açılan kapıya doğru ilerlerler. Gerald şapkasını almak için sol taraftaki masaya gider. Dönerken yerde Lord Illingworth'ün eldivenini görüp alır.*)

GERALD

Anne, bu kimin eldiveni? Bir ziyaretçin varmış. Kimdi?

BAYAN ARBUTHNOT

(*Arkasını döner.*)

Ah, hiç kimse. Özel biri değil. Önemsiz bir adam.

Oscar Wilde (1854-1900): İrlandalı dâhi yazar Victoria döneminde edebi zekâsı, ince alaycılığı ve sıra dışı yaşantısıyla 19. yüzyıl estetizm hareketinin Britanya'daki en tanınmış temsilcisi hâline geldi. Şiir, öykü ve oyunlarının yanı sıra Dorian Gray'ın Portresi adlı romanıyla ün kazandı. Dönemin katı ahlak anlayışının sonucu olarak cinsel yönelimi nedeniyle yargılanıp iki yıl hapse mahkûm edildi. Reading Zindanı Baladı adlı şiir ve ölümiünden sonra De Profundis adıyla yayımlanan uzun mektubu bu sırada yazmıştır. Ciddi Olmanın Önemi ile birlikte en tanınmış oyunları arasında yer alan Önemsiz Bir Kadın yazarın zenginlik ve yoksulluk, aşk ve evlilik, masumiyet ve erdem konusunda dönemin muhafazakâr zihniyetine karşı tavrı alışının dikkat çekici bir örneğidir. Oscar Wilde özgürlüğe kavuştuktan üç yıl sonra Paris'te yoksulluk içinde öldü.

Pınar Dua Deveci (1985): İstanbul Erkek Lisesi ve İTÜ Kimya Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi. Almanca ve İngilizceden çeviriler yapıyor. Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi'nde yayımlanan Alman Göçmenlerin Sohbetleri (Goethe) ve Veba Yılı Günlüğü (Daniel Defoe) adlı eserlerin çevirilerine redaktör olarak katkıda bulundu.

KDV dahil fiyatı
10 TL

